

KOPIO

Flanketeki 20.6.02

ma

Hämeenkoski

Pyhän Laurin kirkon raunion itäpuolisen alueen
tutkimukset 2001

Leo Paljärvi
fil.yo
Turun yliopisto / Arkeologia
Museovirasto / Rakennushistorian osasto
24.05.2002

Arkisto- ja rekisteritiedot

Hämeenkoski Kirkonkylä

Tutkimuskaivaus Pyhän Laurin kirkon raunion ja sen itäpuolella sijaitsevan rakennusjäännöksen välisellä alueella

PK 2133 09, Hämeenkoski 1995

- Koordinaatit: X= 6769,05 Y= 1561,15 Z= 111 m mpy
- Maanomistaja: Hämeenkosken seurakunta, 16800 Hämeenkoski
- Tutkimuslaitokset: Turun yliopisto, kulttuurien tutkimuksen laitos / arkeologia
Museovirasto, Rakennushistorian osasto
- Kaivausjohtaja: Fil.yo Leo Paljärvi, valvojat prof. Jussi-Pekka Taavitsainen ja dos.
Markus Hiekkanen
- Kenttätyöaika: 11.06. – 06.07.2001
- Löydöt:
- raha Rahakammio 2002027
  - esineet/massatav. TYA 791: 1 - 309
  - luut HK/LP2001 : 1 – 289 (ei arkistoida pysyvästi)
- Mustavalkonegatiivit: Turun yliopisto / Arkeologia: 23926 – 23950
- Diapositiivit: Turun yliopisto / Arkeologia: 321 : 1 - 30
- Aikaisemmat tutkimukset: Henrik Lilius 1962, Museovirasto, topografinen arkisto
Miikka Kumpulainen ja Petteri Liesivuori 1996, Museovirasto,
RHO:n arkisto
Miikka Kumpulainen 1997, Museovirasto, RHO:n arkisto
Tanja Ratilainen 1998, Museovirasto, RHO:n arkisto
Virva Lompolo 1999, Museovirasto, RHO:n arkisto
Anu Kehusmaa 2000, Museovirasto, RHO:n arkisto
- Matkakertomukset: Alfred Hackman 1892, Museovirasto historian topografinen
arkisto
Markus Hiekkanen 9.6.1994, Museovirasto, RHO:n arkisto
Markus Hiekkanen 7.6.1995, Museovirasto, RHO:n arkisto
Markus Hiekkanen 24.5.1996, Museovirasto, RHO:n arkisto
Markus Hiekkanen 3.6.1996, Museovirasto, RHO:n arkisto
Markus Hiekkanen, Sakari Mentu ja Jyrki Simovaara 11.7.1996,
Museovirasto, RHO:n arkisto

Tutkimuslupa: Markus Hiekkänen ja Timo Pärssinen 25.7.1996, Museovirasto, RHO:n arkisto
Marianna Niukkanen 4.8.1998, Museovirasto, RHO:n arkisto
Museovirasto 29.05.2001

Aikaisemmat löydöt: 1996: KM 97004: 1-32
1997: KM 98014: 1-20
1998: KM 99035: 1-95
1999: KM 2000027: 1-31
2000: KM2000064: 1-69

Kaivauskertomuksen sivumäärä: 13

Liitteet: Valokuvaluettelot
Rahaluettelo
Löytöluettelot
Ajoitusnäyteluettelo
Esinepiirroksat
Liitekartat

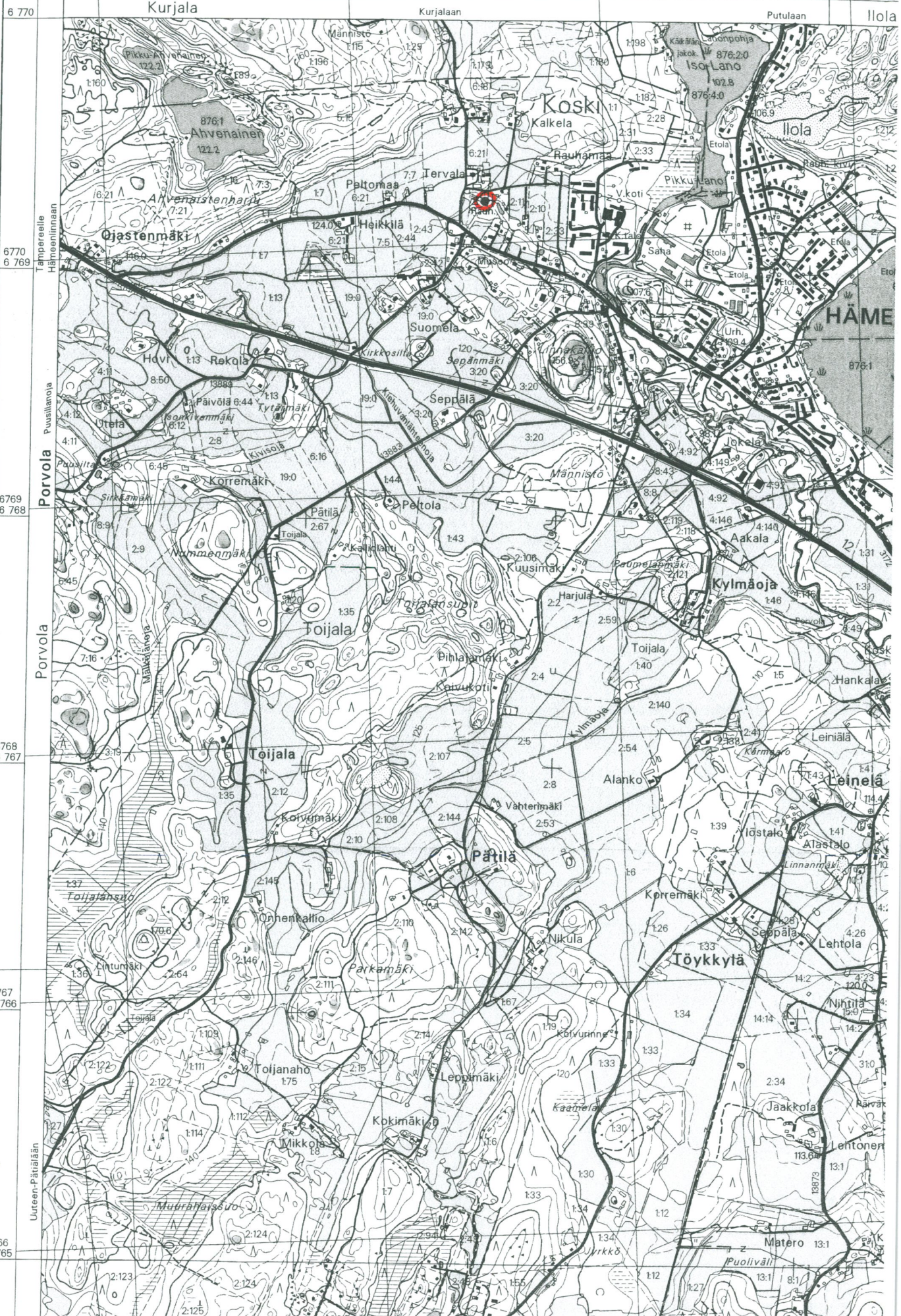
-19m 20s
25° 10'

25 60 25 61 25 62 25 63
3398 3399 3400 3401
6 770 6 770 6 769 6 768 6 767 6 766 6 765

61° 02'

61° 00'

2133 06

Tiivistelmä

Hämeenkosken Pyhän Laurin kirkon alue on säilynyt kirkon 1600-luvulla tapahtuneen hylkäämisen jälkeen rakentamattomana, mikä tekee siitä poikkeuksellisen kiintoisan keskiaikaisen tutkimuskohteen. Viime vuosina on selvitetty kirkosta itään sijaitsevan rakennusjäännöksen ("tapulin") luonnetta, mutta varmaan tulokseen ei rakenteen funktiosta ole päästy. Tämänkertaisen kaivauksen hypoteesi oli, että rakennus olisi ollut sakaristo, jollaista ei itse kivikirkon rauniosta ole löydetty. Kaivausalue valittiin "tapulista" länteen ja etelään siten, että se ylitti sakaristoon oletettavasti liittyneen runkokuoneen seinälinjan. Odotetulta kohdalta löytyikin yksinkertainen kiveys, joka sopisi puisen seinärakenteen perustaksi. Seinälinjan kummallakin puolen, sen alla ja päälläkin oli merkkejä yhteensä kymmenistä haudoista, kaikki kuitenkin huonosti säilyneitä ja paljolti sekundaarisia. Osteologisen tutkimuksen kannalta materiaali on vaikeaa. Esinelöydöistä mainittakoon hopeinen rengassoljen katkelma (ajoitus 1200-luvulta 1600-luvulle) ja 1420 - 1439 lyöty raha. Katkelmallisista esinelöydöistä ei saatu todisteita mahdollisista esineellisistä esikristillisistä haudoista.

---

1 Johdanto	5
1.1 Yleistä, tutkimushistoria.....	5
1.2 Tutkimuksen tavoitteet.....	5
1.3 Työvoima, rahoitus ja tutkimusten toteutuminen.....	5
2 Menetelmät.....	6
3 Havainnot	7
3.1 Pintamaan poisto, 0-taso	7
3.2 Kerros ja taso 1	7
3.3 Kerros ja taso 2.....	7
3.4 Kerros ja taso 3.....	8
3.5 Kerros ja taso 4.....	8
3.6 Kerros ja taso 5.....	8
3.7 Kerros ja taso 6 ja koekuopat	9
3.8 Yksikköinä kaivetut haudat.....	9
4 Löydöt	9
5 Näytteet	10
6 Päätelmiä	11
LIITTEET	13

1 Johdanto

1.1 Yleistä, tutkimushistoria

Hämeenkosken keskiaikaisen Pyhän Laurin kirkon raunioaluetta on tutkittu vuosittain 1996 alkaen Hämeenkosken kunnan, seurakunnan, Turun yliopiston ja Museoviraston yhteistyönä. Kirkkomaan alue on oloissamme poikkeuksellinen siksi, että kirkon jäätyä pois käytöstä jolloinkin 1600-luvun puolivälissä alue on pysynyt rakentamatta ja näin edellytykset keskiaikaista yhteisöä valottaville löydöille ovat tavallista paremmat. Tutkimusten yleistavoitteiden osalta viittaa aiempiin kaivauskertomuksiin.

Raunioalueen historiaa on selostanut Kumpulainen (1997). Ratilainen (1998) on kuvannut siihenastisen kaivaushistorian. Vuoden 1997 koekuopituksessa havaittiin kirkonraunion itäpuolella runsaasti merkkejä hautauksista, joskaan ei eheitä hautoja. Rahalöydöt ajoittuivat vuosiin 1473 – 1686. Vuosina 1998-2001 tutkittiin kirkonraunion itäpuolella sijainneen ”tapulin” työnimellä kulkeneen rakennuksen jäänteitä. Rakenteen länsiosa (Ratilainen 1998, Lompola 1999) kaivettiin pohjaan, itäosa (Kehusmaa 2000) tiililattian tasoon. Nämä kaivaukset paljastivat järeäseinäisen kivirakenteen, jonka ulkomitat ovat n. 7.5 x 7.5 m ja sisämitat 3 x 3.5 m (ks. kartta B); eteläseinälle hahmotettiin oviaukkoa. Vuoden 1999 kaivauksissa paljastui lähinnä tasolta 8 alkaen joitain ehyitäkin hautauksia; luiden radiohiiliajoitus viittasi jaksoon 1200-luvun lopulta 1300-luvun lopulle. Rahalöydöt viittasivat edelleen 1400- ja 1500-luvulle. Ehkä kiintoisin yksittäinen esinelöytö oli v. 1998 kivilattian alta kaivettu hevosenkenkäsolki. Kaikkiaan ”tapulin” luonne on jäänyt toistaiseksi epäselväksi.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet

Kesän 2001 kaivaushypoteesi oli, että ”tapuli” olisikin sakaristo. Keskiaikaisen kivikirkon rakentaminen aloitettiin yleensä sakaristosta ja Pyhän Laurin kivikirkon rauniosta sellainen näyttää puuttuvan. ”Tapulin” dimensiot olisivat myös sakaristolle sopivat. Kaivausalue rajattiin vuosien 1998 – 1999 aluetta sivuten siitä länteen niin, että kaivaus ylittäisi mahdollisen sakariston eteläpuolelle sijoittuvan runkokuoneen seinälinjan.

Toinen tavoite liittyi kirkkomaan-alueen oletettuun ”häiriintymättömyyteen”: toivottiin, että hautauksista saataisiin osteologista tietoa, jota voitaisiin mahdollisesti käyttää populaatiotasoiisiin päätelmiin keskiaikaisen väestön fyysisistä ominaisuuksista.

1.3 Työvoima, rahoitus ja tutkimusten toteutuminen

Hämeenkosken kunta palkkasi kaivausjohtajan (3 kk), dokumentoijan (HuK Nora Heinonen, 2 kk) ja 10 paikallista nuorta kaivajiksi (4 viikkoa). Myös konservointiin ja muihin jälkityökustannuksiin oli varauduttu. Turun yliopiston arkeologian oppiaine järjesti töiden

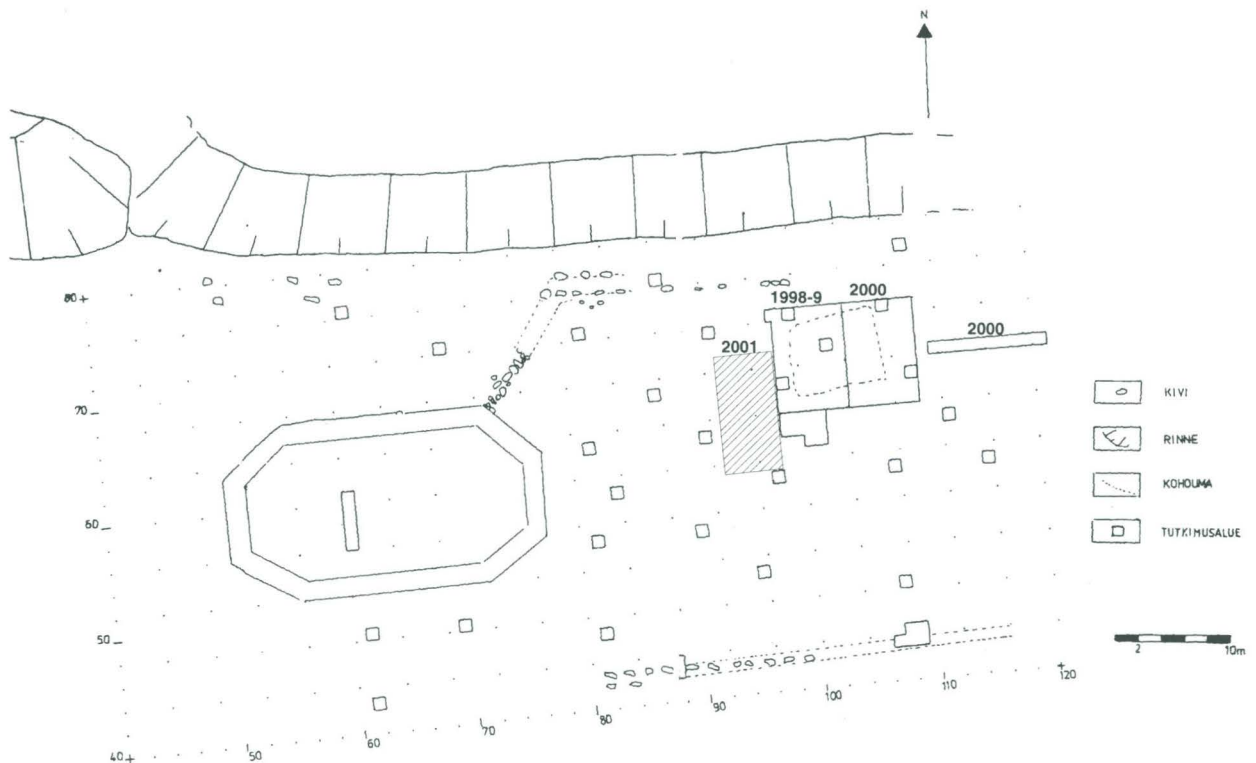
valvonnan (prof. Jussi-Pekka Taavitsainen, dos. Markus Hiekkänen). Rahoitus perustui osaltaan 3-vuotiseen Euroopan Unionin Tavoite 2-ohjelman EAKR-hankkeeseen (päätös ESLH-2000-07170/Ha-7, projektikoodi 60488), jonka ohjausryhmässä on kunnan, seurakunnan, lääninhallituksen, Museoviraston ja Turun yliopiston edustajia.

Rahan tunnisti yli-intendentti Tuukka Talvio Kansallismuseon Rahakammiosta. Metalliesineet konservoi Kansallismuseon konservointiyksikkö, jonka tutkija Leena Tomanterä auttoi esineiden määrittelyssä. Radiohiilinäytteet toimitettiin Helsingin yliopiston Luonnontieteellisen museon ajoituslaboratorioon.

Kaivaukset toteutuivat tekniseltä kannalta katsoen suunnitellusti. Kunnan ja seurakunnan työntekijät antoivat ystävällisesti tarvittavaa apua. Yleisö osoitti kiinnostusta hankkeeseen. Kolme paikallislehteä ja paikallisradio tekivät aiheesta jutun. Rauniokirkolla pidettiin perinteisen Laurin vaelluksen jumalanpalvelus, jonka jälkeen kaivausjohtajalla oli tilaisuus esitellä alueen historiaa ja tutkimustuloksia.

2 Menetelmät

Kaivausalue (50 m²) avattiin karttojen A ja B osoittamaan kohtaan aiempien kaivausalueiden paaluihin tukeutuen ja aiempaa koordinaattijärjestelmää hyödyntäen (X = 59 – 69, Y = 93 – 98). Korkeuskiintopisteenä oli kirkon itäpäädyn muurissa oleva kivi (112,13 mmpy).

Kartta A. Yleiskartta (1:650) Pyhän Laurin kirkon raunioalueesta. Pohjakartta: Kumpulainen & Ratilainen 1997, lisätty vuosien 1998-2001 kaivausalueet, vuoden 2001 alue varjostettuna.

Niiton ja kevyen raivauksen jälkeen pintamaa poistettiin lapiolla. Sitten jatkettiin lastoin 10 cm:n teknisinä kerroksina. Tasot dokumentoitiin valokuvaten ja piirtäen. Koska aiempien maaperätietojen perusteella oli odotettavissa, että pohjasaveen ei ehditä tasokaivauksella, suunniteltiin mahdollisten hautaläikkien ilmaantuessa siirryttävän hautojen yksikkökaivauksiin. Näin tehtiinkin tasosta 6 alkaen. Lisäksi kahteen ruutuun (60/95 ja 66/95) tehtiin lastalla kaivamalla koekuoppa.

Esinelöydöt mitattiin pääosin paikalleen, samoin parhaiten säilyneet luut. Vaaituskoje oli n. 4 m alueen itäpuolella. Naulat, massatavara ja huonosti säilynyt luu otettiin yleensä talteen ruudun tarkkuudella. Kaikki maa seulottiin. Seulut sijoitettiin alueen länsipuolelle, jonne asetettujen muovien päälle seulottu maa läjitettiin. Kivet heitettiin aiempiin kasoihin. Kaivauksen päätteeksi pohjalle asetettiin routahuopa. Kivet ja poistettu maa palautettiin kuoppaan. Ennallistaminen onnistui hyvin. Aiempien vuosien peruja olevat lähistön kivi- ja maakasat sekä rankapinot jäivät sen sijaan odottamaan maisemointitoimenpiteitä.

3 Havainnot

3.1 Pintamaan poisto, 0-taso

Turvekerros oli 3 – 10 cm paksuinen oheten etelästä pohjoiseen. Turpeen jäljiltä paljastunut taso sai numeron 0. Heti turpeen alta, alueen itäosasta paljastui kookkaita kiviä kaistan X = 63 tasolla. Nämä osoittautuivat myöhemmin hahmottuvaan kiveykseen liittyviksi (liitekartta 1). Maa oli tummaa humuksen sekaista hiekkaa. Lounaiskulmasta löytyi resentit ruokalusikka ja lusikan katkelma (ei tallennettu). Jo tasolla 0 oli vaihtelevasti hajoavaa luuta ja hampaita alueen eteläosaan painottuen. Tätä materiaalia tuli laajemmin ja runsaammin myöhemmissä kerroksissa eikä sitä ole seuraavissa kuvauksissa yleensä toistettu.

3.2 Kerros ja taso 1

Maalaji jatkui humuksen sekaisena hiekkana paitsi ruutujen 66/96.97 vaiheilla, jossa oli vaaleampaa hiekkaa. Itä-länsisuuntainen kiveys selkeni. Tiilen kappaleita ja murskaa oli kiveyksen länsipään eteläpuolelle painottuen. Ruudussa 63/95 oli kaksi posliininpalaa. Eri puolilta tuli nauloja ja alueen eteläosaan painottuen sintraantuneen tiilen kappaleita. Ruudussa 65/93 oli puuta, joka myöhempien löydösten valossa lienee arkusta peräisin. Ruuduissa 62-63/96 oli kiveyksen päälle poikittain (suunnilleen pohjois-etelä-suuntaan) asetettu kokoelma kookkaita raajojen luita.

3.3 Kerros ja taso 2

Maa oli alueen eteläosassa tummaa hiekkaa, joka pohjoiseen mentäessä vaihtui ilman selvää rajaa vaaleammaksi. Tällä tasolla kiveys oli yhtenäisimmillään (kartta 3). Se koostui yhdessä kerroksessa ja yhdessä rivissä olevista kivistä, joiden suurin läpimitta oli korkeintaan metri. Tilkkeenä oli pienempiä kiviä, kylmämuurausta ei havaittu. Tiilen kappaleita oli seassa ja

ympäristössä mutta ei yhtenäisenä rakennelmana. Hiiltä tavattiin alueen eri osissa, eniten kuitenkin kiveyksen eteläreunassa kummassakin päässä.

Jäänteitä neljästä kallosta oli kaistalla X = 64 – 66. Ruudun 64/97 itäprofiilista törrötti sekundaarihautauksen luita.

Ruudussa 61/96 oli hyvin säilynyt (palanut) rautainen 6.4 cm pituinen silmällinen neula. Tämä – kuten muutkaan kaivauksella havaitut esineet tai esineen katkelmat - ei liittynyt tunnistettavaan hautaukseen. Ruudussa 61/97 oli pronssisen rengasmaisen esineen katkelma ja ruudussa 68/83 korrodoitunut rautarengas. Ruudussa 62/95 ja 64/95 oli pala vihertävää n. 2 mm:n paksuista tasolasia ja jälkimmäisessä ruudussa lisäksi muodottomaksi sulanutta vihertävää lasia.

Ruudussa 62/93, kiveyksen eteläreunalla, oli järeä 15.5 cm pituinen hirsinaula, kaivauksen ainoa lajissaan. Se oli hyvin säilynyt, palanut.

3.4 Kerros ja taso 3

Hiekka muuttui kiveyksen eteläpuolella savensekaiseksi, pohjoispuolella oli vaaleamman hiekan läikkiä. Maa oli hiilenpalojen sekaista varsinkin kiveyksen eteläreunamalla. Kuonaantunutta tiiltä oli alueen eteläosaan painottuen. Kerroksissa 3 – 6 oli runsaasti palanutta luuta ja jonkin verran palanutta savea. Nämä palamisen merkit painottuivat kiveyksen seutuun ja eteläpuolelle.

Ruudussa 61/96 oli rengassoljeksi tulkittu uurretusta hopeasta tehty esineen katkelma.

3.5 Kerros ja taso 4

Maalajeissa ja rakenteissa ei ollut juuri uutta edelliseen tasoon verraten. Kalloja hampaineen löydettiin ruuduista 63/95 ja 66/95.

Ruudussa 60/96 oli ohueksi kulunut raha, joka Rahakammiossa kuitenkin onnistuttiin tunnistamaan. Kysymyksessä on Eerik Pommerilaisen 4 penninkiä, joka on lyöty Turussa 1420 – 1439, siis aivan ensimmäisiä maassamme lyötyjä rahoja.

3.6 Kerros ja taso 5

Kiveyksen eteläpuoli oli savensekaista, pohjoispuoli keskiruskeaa hiekkaa, kiveyksen seudussa hiekka oli laikukasta, paikoin hiiltä sisältävää (kartta 6).

Kalloja tunnistettiin kaistoilta X = 64, 67 ja 69. Ruudun 68/98 alueella pilkkotti kaksi luuta, jotka tason alapuolella osoittautuivat kaivauksen parhaiten säilyneiksi yksittäisiksi luiksi. Ne olivat lähes kokonaisia reiseluita, samansuuntaisia ja epäilemättä samasta henkilöstä, mutta eivät alkuperäisillä paikoillaan. Toisesta luusta otettiin ajoitusnäyte.

Ruuduissa 60/94 ja 65/95 oli n. 1 mm paksuisen pronssilevyn katkelma.

3.7 Kerros ja taso 6 ja koekuopat

Tasoon 6 päästäessä oli kiveyksen alaraja jo osaksi saavutettu. Alla oli vaaleanharmaata hiekkaa ja siinä hieman hiilen paloja tai nokimaata. Eteläosat olivat edelleen pääosin savensekaista ja pohjoisosat tummaa hiekkaa. Kummallakin puolen kiveystä ja osin sen allakin erottui tummemman maan alueita, joiden reunalla erottui joskus tumma juova. Joskus juovasta erottui maatunutta puuta. Nämä hautaläikät olivat osin limittäin ja vaikeaselkoisia (kartta 7).

Ruudussa 62/94 oli kaksi samantapaisen pronssilevyn katkelmaa kuin kerroksessa 5.

Koekuopassa 60/95 oli 6. tasolla savensekaista hiekkaa ja siinä pätkä putkiluuta. Hiekka muuttui siltiksi 7. - 8. tasolla. 8.tasolla oli nähtävissä hiilenmustaa juovaa kerroksisuuteen liittyen. Yhtenäinen raskas savipitoinen maa saavutettiin 9. tasolla.

Kuopassa 66/95 oli 6. - 7. tasoilla osin keskiruskeaa, osin vaalea hiekkaa. 8. - 9. tasolla saavutettiin kerroksinen hiekan/siltin tai saven sedimentti ja lopulta savi. Kerroksissa 7 - 9 oli hampaita, joista osa oli kiinni proc. alveolariksessa.

Kummankin kuopan pohjaan tehtiin vielä lapionterän pituinen koepisto, jossa koskemattoman sedimentin todettiin jatkuvan. Kuopan 60/95 pisto täyttyi nopeasti vedellä.

3.8 Yksikköinä kaivetut haudat

Suhteellisen selviä hautaläikkiä laskettiin tasosta 6 seitsemän kappaletta, joista ainakin yksi (5) sisälsi selvästi osia kahdesta vainajasta. Yhtään koskematonta hautausta ei ollut. Läikkien pituusakseli oli suunnilleen itä-länsi-suuntainen (kartat 7 ja 8).

Hautaläikässä 5 oli anatomisessa suhteessa olevia raajojen luita. Kuitenkin oikea humerus, radius ja ulna olivat ylempänä kuin muut luut, niin että kysymyksessä katsottiin olevan kaksi hautausta (ylempi 5a, alempi 5b). Alemmassa olivat tallella molemmat femurit ja tibia, oikealla myös fibulaa ja nilkan/jalkaterän luiden osia. Lantiosta tai yläruumiista ei ollut jälkiä. Nämä ja ehkä hautaus 4 olivat ainoat luulöydöt, joissa vainajan asento oli selvästi luista pääteltävissä: itä-länsi, pää länteen. Haudassa 4 erottui isojen putkiluiden katkelmia (femur?) ja näistä länteen kalloa ja hampaita. Muissa haudoissa oli hampaita ja haudoissa 3 ja 7 myös kalloa. Mitään hautausta ei voitu tulkita esineelliseksi.

4 Löydöt

Suurin esinelöytöryhmä olivat naulat, joita otettiin talteen 145. Useimmat olivat 4 - 10 cm pituisia takonauvoja, kuten aiemmissa raporteissa on todettu. Ne lienevät lähinnä arkun

nauloja. Esim. haudan 2 reunajuovassa oli nauvoja, joista yksi puussa kiinni. Oletetun seinälinjan tuntumasta löytynyt 6-tuumainen on kiintoisa poikkeus.

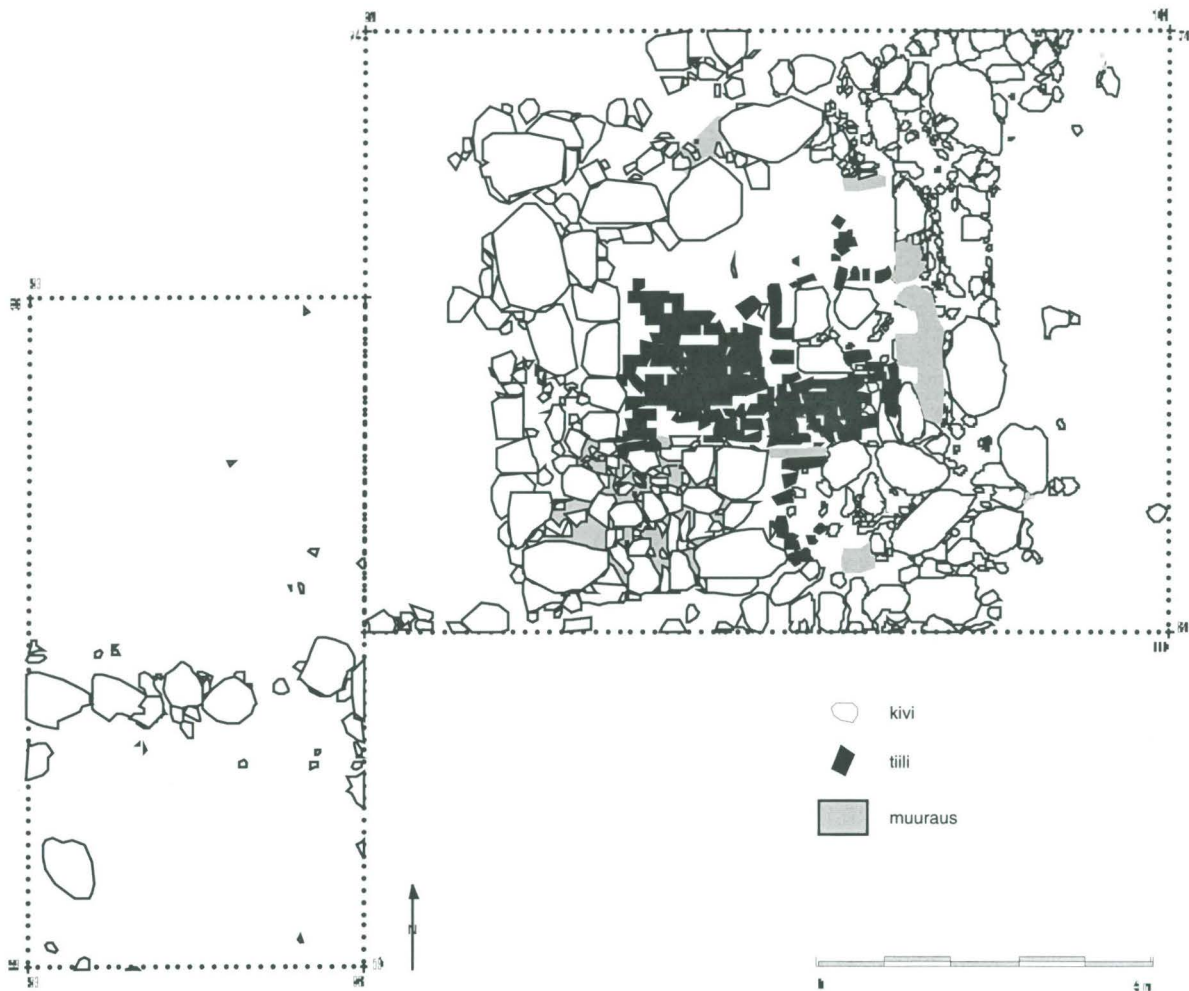
Muista esineistä mainittakoon seinälinjan eteläpuolelta löytyneet (taso)lasin kappaleet. Metalliesineistä (ks. liitepiirros) ainoa ennen konservointia tunnistettu oli hopeisen rengassoljen katkelma. Tämän ajoitus on väljä, 1200-luvulta 1600-luvulle (Leena Tomanterä). Yksittäinen rahalöytö vahvistaa aiemmat havainnot, joiden mukaan alueella on ollut toimintaa 1400-luvun alkupuolella.

Tiili oli siinä määrin murskaantunutta tai kuonaantunutta, että yhtään kokonaista särmää ei löytynyt eikä mittojakaan saatu.

Luuaines osoittautui heikosti säilyneeksi. Siitä on esitetty vain alustava luettelo. Osteologisista havainnoista on tarkoitus laatia erillinen raportti.

5 Näytteet

C¹⁴-ajoitusnäytteet: ks. liiteluettelo.

Kartta B. Kooste "tapulin" ja vuoden 2001 kaivausalueen rakenteista. Pohjakartat: Lompolo/Ratilainen 1998, Heinonen/Kehusmaa 2000, Heinonen/Paljärvi 2001, taso 3. (Piirtäjä Leo Paljärvi, 1:111).

6 Päätelmiä

(1) *Hautaukset.* Kaivausalue osui odotetusti runsaasti hautauksia sisältävälle alueelle. Luuaines oli kuitenkin huonosti säilynyttä, paljolti maatonut ja usein vaikeasti tunnistettavaa. Iän ja sukupuolen määrittämisen kannalta keskeisiä luuston osia ei juurikaan ollut tallella. Yhtään koskemattomaa hautausta ei löytynyt. Käsitys vainajien määrästä, sukupuolesta ja iästä täytynee perustaa paljolti hampaiston tutkimukseen. Tässä yhteydessä ei yksityiskohtaisia osteologisia havaintoja kuitenkaan esitetä. Seuraavan alustavan päätelmän voi tehdä: jos yksittäistä vainajaa katsotaan indikoivan kallon ja/tai vähintään 6 lähekkäin sijainnutta hammasta, vainajien minimimääräksi kaivetussa alueessa saadaan noin 40. On selvää, että tämä on todellista hautauksien määrää aliarvioiva luku; mm. lasten nopeasti maatuvat pienet luut ovat paljolti hävinneet.

Aluetta on käytetty hautauksiin pitkään, niin että valtaosa luista esiintyi sekundärihaukauksen tapaan. Hautauksia on tehty vielä seinälinjan osoittaman rakenteen hävittyä, josta merkinä on

peruskiveyksen päälle tehty sekundaarihauta. V. 1998 kaivauksissa löytynyt hevoskenkäsolkki herättää ajatuksen, että alueella olisi ollut kalmisto jo esikristillisellä ajalla. Nyt löydetyt esineen katkelmat eivät paljastaneet sellaista ajoittavaa tietoa, että tämä hypoteesi olisi saanut vahvistusta. Kaivuukelpoinen, hiekkapitoinen kerros on kuitenkin niin ohut (90 - 100 cm), että mahdollinen esikristillinen kalmisto on voinut myöhemmän hautaustoiminnan aikana tuhoutua.

Mikäli oletetaan, että luuaineksen säilyvyys on raunioalueella yleensäkin niin huono kuin nyt kaivetulla alueella, tulevia kaivauksia tuskin kannattaa suunnitella osteologisia tarpeita ajatellen - ainakin jos pitäydytään perinteisiin osteomorfologisiin menetelmiin.

(2) *Rakenteet.* Kaivausalueen valinnan määräsi hypoteesi, jonka mukaan "tapulina" tunnettu rakenne olisi sakaristo. Nyt kaivetulta alueelta löytyikin itä-länsi-suuntainen kiveys, joka sijainniltaan sopisi sakaristoon liittyvän runkokuoneen seinälinjaan (kartta B). Kysymyksessä on yksinkertainen 1 - 2 miehen nostannaisista kivistä muodostettu 30 - 70 cm korkea linja, jossa ei näkynyt muurausta.

Oletettavasti kyseinen rakennus on jossain vaiheessa palanut. Tähän viittaavat hiili, kuonaantunut tiili, runsas palanut luu ja niukempi palanut savi sekä jotkut palaneet rautaesineet ja sulanut lasi. Alueen hautauskäyttö on jatkunut rakennuksen tuhouduttua. Jatkokaivauksissa tuntuisi luontevalta selvittää tämän rakennuksen laajuutta ja piirteitä. Testattava oletus voisi olla, että sakaristo liittyi alkuaan puiseen runkokuoneeseen, josta maaperän routimisen tai tulipalon takia on luovuttu ja on rakennettu kivistä uusi runkokuone hieman lännemmäs.

Kuopiossa 24.05.2002

Leo Paljärvi
fil.yo. (LKT, dosentti)

LIITTEET

Kuvaluettelo: mustavalkonegatiivit

Kuvaluettelo: diat

Lista löytöluetteloista

Löytöluettelot

Ajoitusnäytteet

Esinepiirroksia

Karttaluettelo

Liitekartat

Hämeenkoski, Pyhän Laurin kirkon raunioalue 2001
 Kuvaaja Leo Paljärvi

KUVALUETTELO

Mustavalkonegatiivit

1/1

Arkiston:o (TY)	Filmin n:o	Filmiruutu	Alue/ruutu	Kuvaus	Kuv.suunta	Pvm
	589733	5	alue	Alue raivauksen jälkeen	lounaasta	11.6.
		6	alue, länsiosa	Raivauksen jälkeen	pohjoisesta	11.6.
		7	alue, itäosa	Raivauksen jälkeen	koillisesta	11.6.
		10	alue	Pintamaan poston jälkeen, taso 0	pohjoisesta	12.6.
	52047	2	67/97	Taso 6, pieni arkun jälki	idästä	4.7.
		9	alue	Taso 6, yleiskuva	pohjoisesta	4.7.
		15	hauta 4	Taso 6, hautaläikkä	idästä	4.7.
		18	alue	Taso 6, yleiskuva	pohjoisesta	4.7.
		21	hauta 4	Taso 6, hautaläikkä	idästä	4.7.
		23	67/97	Taso 6, pieni arkun jälki	idästä	4.7.
		24	alue	Taso 6, yleiskuva	kaakosta	4.7.
		25	hauta 3	Kallo, hampaat	ylh.	4.7.
		26	hauta 2	Arkun naula	idästä - ylh.	4.7.
		27	hauta 2	Haudan pohja, hampaat	idästä	4.7.
		28	hauta 3	Haudan pohja, kallon sija, hampaat	idästä	4.7.
		29	hauta 5	Alaraajat, ylemmän hautauksen oikea yläraaja	idästä - ylh.	5.7.
		30	hauta 4	Alaraajoja	idästä - ylh.	5.7.
		32	alue	Taso 6, koeruudut, yleiskuva	pohjoisesta	5.7.
		33	alue	Taso 6, koeruudut, yleiskuva	pohjoisesta	5.7.
		34	alue	Taso 6, koeruudut, yleiskuva	kaakosta	5.7.
		35	alue	Taso 6, koeruudut, yleiskuva	lounaasta	5.7.
		36	kaivajat	P. Laurin kirkon edustalla	luoteesta	5.7.
	55061	1	kiveys	Taso 3	lännestä	20.6.
		2	kiveys	Taso 3	pohjoisesta	20.6.
		3	esineitä	TYA 791 : 1-7, Rahakammio 2002027		20.9.

Diat

1/2

Arkiston:o (TY)	Dia n:o	Alue/ruutu	Kuvaus	Kuv.suunta	Pvm
321	1	kirkonraunio	Pyhän Laurin kirkon raunio, yleiskuva	lounaasta	4.7.
	2	63-64/96	Taso 1, sekundaarihautaus kiveyksen päällä	pohjoisesta	19.6.
	3	68/97	Krs. 6, 2 femuria	lännestä	3.7.
	4	kiveys	Taso 2, kiveys	idästä	20.6.
	5	alue	Taso 5, yleiskuva	kaakosta	2.7.
	6	kiveys	Taso 3	lännestä	26.6.
	7	60/95	Koeruutu ja tasoa 6: hautaläikkä	idästä	4.7.
	8	63/95-97	Taso 6, haudan 3 läikkä	idästä	4.7.
	9	67/97	Taso 6, hautaläikkä	idästä	4.7.
	10	64-65/97	Taso 6, haudan 4 läikkä	idästä	4.7.
	11	63/95	Taso 6, hautaläikkää, kalloa	idästä	4.7.
	12	alue	Taso 6, yleiskuva	pohjoisesta	4.7.
	13	62-63/94	Kerros 3, palamisen jälkiä kiveyksessä	etelästä - ylh.	2.7.
	14	kiveys	Taso 5	idästä	2.7.
	15	hauta 3	Kallo, hampaat	etelästä - ylh.	4.7.
	16	alue	Taso 6, yleiskuva	pohjoisesta	4.7.
	17	alue	Taso 6, alueen luoteisosa	kaakosta	4.7.
	18	hauta 4	Taso 6	idästä	4.7.
	19	66-67/97	Taso 6, hauta 5, siitä etelään alaleuka hampaineen	idästä	4.7.
	20	66/97	Taso 6, alaleuka hampaineen	idästä	4.7.
	21	62/93	Krs.2, iso naula kiveyksen tuntumassa (TYA 791 : 35)	etelästä - ylh.	19.6.
	22	61/97	Krs 2, pronssiesine in situ (TYA 791 : 2)	etelästä	18.6.
	23	61/97	Krs 2, pronssiesine in situ, lähikuva	etelästä	18.6.
	24	esineitä	TYA 791 : 1-7, Rahakammio 2002027		20.9.
	25	esineitä	Edellisen yläriivi		20.9.

Diat

2/2

Arkiston:o (TY)	Dia n:o	Alue/ruutu	Kuvaus	Kuv.suunta	Pvm
321	26	esineitä	Edellisen alarivi		20.9.
	27	kaivajia	Kaivajia kirkonraunion edustalla	lännestä	4.7.
	28	hauta 5 a ja b	Alaraajat, ylemmässä hautauksessa oik. yläraajaa	idästä	4.7.
	29	työkuva	Piirtäjä työssään, kiveys, taso 1		18.6.
	30	työkuva	Kuopan täyttöö, alueen pohjoispää	kaakosta	4.7.

Hämeenkoski, Pyhän Laurin kirkon raunioalue 2001

LISTA
LÖYTÖLUETTELOISTA

Rahat	Rahakammio: 2002027	
Metalliesineet - muut kuin naulat	TYA 791:	1 - 8
Naulat	TYA 791:	9 - 154
Muut esineet - posliini - lasi - pii - keramiikka	TYA 791:	155 - 164
Massatavara - palanut luu - palanut savi - palanut laasti - kuonaantunut rauta	TYA 791:	165 - 309
Luu	HK/LP2001:	1 - 289 (ei arkistoida pysyvästi)

Rahat

Rahakammio	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Kuvaus
2002027	60,40	96,33	110,48	4	Erik Pommerilaisen 4 penninkiä, lyöty Turussa ("aboa") 1420 - 1439

Hämeenkoski, Pyhän Laurin kirkon raunioalue 2001

LÖYTÖLUETTELO

TYA 791

1 / 1

Metalliesineet

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Materiaali	Kuvaus	Mitat cm	Paino g
791	1	61,53	96,75	110,77	2	Metalliesineet	Rauta	Silmällinen neula	6.4 x 0.3 x 0.3	4
	2	61,64	97,49	110,75	2	Metalliesineet	Kupari/pronssi	Renkaan katkelma	5.7 x 1.2 x 0.4	10
	3	68,8	93,27	111,16	2	Metalliesineet	Rauta	Rengasmainen esine	4.6 x 4.3 x 1.2	21
	4	61,6	96,55	110,63	3	Metalliesineet	Hopea	Rengassoljen osa, uurrettua hopeaa	2.5 x 2.1 x 0.2	1
	5	60,78	94,59	110,45	5	Metalliesineet	Pronssi	Levymäinen kappale	2.4 x 2.1 x 0.1	1
	6	65,55	95,54	110,78	5	Metalliesineet	Pronssi	Levyn katkelma	1.5 x 1.0 x 0.1	1
	7	62,29	94,5	110,49	6	Metalliesineet	Pronssi	2 katkelmaa	2.6 x 0.6 x 0.2	1
	8	59,65	94,1		1	Metalliesineet	Rauta	Haka (resentti?)	15.3 x 1.0 x 0.9	94

Naulat

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Laatu	Kpl	Pituus	Varren	Kannan	Kannan	Paino g	Kommentti
									cm	muoto	muoto	pit/lev		
791	9	60	94			0 Naulat	Naula	1	4.8	n	n 1.1/1.2		12	
	10	59	97			1 Naulat	Naula, katkennut	1	7.5				12	
	11	60,3	94,51			1 Naulat	Naulan kanta	1	0		o 2.4/1.9		10	
	12	60	95			1 Naulat	Naula	2	4.5 - 6.0				15 - 20	
	13	61	96			1 Naulat	Naula	1	8.1	n	sk 2.1 x 1.8		18	
	14	61	96			1 Naulat	Niitin katkelma	1	1.8	n	n 0.8/0.8		1	
	15	61,76	97,93	110,9		1 Naulat	Naula	1	8.1	n	o 2.2/1.6		15	
	16	62	94			1 Naulat	Naula	1	9	sk	sk 1.8/1.5		16	
	17	63	94			1 Naulat	Naula	2	5.5 - 9.8	n	o 1.9/1.8*		7 - 25	
	18	63	93			1 Naulat	Naula	1	4.5	n	o 0.7/0.6		2	
	19	63	93			1 Naulat	Naula	1	8.7	sk	sk 1.9/0.9		13	
	20	63,3	95,65	111,16		1 Naulat	Naula	0	6.0	sk	sk 1.4/1.1		8	
	21	64	97			1 Naulat	Naula	1	6.5	sk	sk 1.2/0.9		12	
	22	64,99	97,1	111,14		1 Naulat	Naula	1	7.0	n	n 1.5/1.6		13	
	23	64	94			1 Naulat	Naula	1	7.2	n	n 1.2/1.2		11	
	24	65	96			1 Naulat	Naulan katkelma	1	5.5	n	o 2.7/2.1		18	
	25	65	96			1 Naulat	Naula	1	7.5	sk	sk 1.9/1.5		11	
	26	65	97			1 Naulat	Naula	1	4.6	sk	o 1.9/1.8		10	
	27	66	93			1 Naulat	Naulan katkelma	1	2.6	sk	sk 1.7/0.5		7	
	28	67	95			1 Naulat	Naula	1	7.8	sk	sk 2.0/1.2		12	
	29	68	94			1 Naulat	Naula	1	8.0	sk	sk 1.8/0.9		13	
	30	68,24	96,93			1 Naulat	Naula	1	7.6	n	n 1.5/1.3		14	
	31	59	93			2 Naulat	Naulan katkelma	1	2.9	n	n 1.5/1.5		9	
	32	59,9	96,1	110,62		2 Naulat	Naula	2	6.5				43	
	33	61	95			2 Naulat	Naulan katkelma	1	5.5				8	

Naulat

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Laatu	Kpl	Pituus	Varren	Kannan	Kannan	Paino g	Kommentti
									cm	muoto	muoto	pit/lev		
791	34	61	96			2 Naulat	Naulan katkelma (kanta)	0				o 2.2/2.0	8	
	35	62,52	93,12	110,98		2 Naulat	Naula	1	15.5	sk	sk 1.7/1.0		78	Ei kantaa
	36	62,72	93,62	110,99		2 Naulat	Naula	1	4.2	n	sk 0.6/0.5		6	Ei kantaa
	37	62	96			2 Naulat	Naula	2	6.1	sk	sk 1.9/0.8		10	Mitat säilyneestä, toinen katkeillut, korrodoitunut, 26 g
	38	62	97			2 Naulat	Naula	2	4.5 - 8.0	n	sk 2.0/1.2		19 ja 19	Mitat paremmin säilyneestä
	39	63,94	93,91			2 Naulat	Naula, katkeillut	1					8	
	40	63	96			2 Naulat	Naulan katkelma	1	3.0	n	sk 2.2/1.7		9	
	41	63	97			2 Naulat	Naula	1	9.5	n	n 2.2/2.1		19	
	42	64	94			2 Naulat	Naulan katkelma	1	4.7		sk 2.7/1.7		20	
	43	65	94			2 Naulat	Naula	1	6.6	n	n 2.0/1.8		15	
	44	65	97			2 Naulat	Naula	4	4.1 - 9.1	n	sk 2.0/1.7		11 - 16	
	45	66	97			2 Naulat	Naula	2	9.5 - 10.7	n	sk 2.1/1.8		17 - 20	
	46	67	93			2 Naulat	Naulan katkelma (kanta)	1	2.1	n	n 1.7/1.6		9	
	47	67	94			2 Naulat	Naulan katkelma	1	3.0	n	n 2.0/2.0		10	
	48	68	95			2 Naulat	Naula	1	4.5	n	n 1.8/1.8		9	
	49	68	96			2 Naulat	Naula	1	12.0	sk	o 2.1/1.3		30	
	50	68	97			2 Naulat	Naula	1	10.0	sk	sk 1.9/1.5		13	
	51	59	95			2 Naulat	Naula ja n:n katkelma	2	2.2 - 6.3				15 - 18	
	52	60	96			2 Naulat	Naulan katkelma	1	4.5				15	

Naulat

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Laatu	Kpl	Pituus	Varren	Kannan	Kannan	Paino g	Kommentti
									cm	muoto	muoto	pit/lev		
791	53	63	94			2 Naulat	Naula	1	6.9	sk	sk 1.7/1.2		11	
	54	64	95			2 Naulat	Naulan katkelma (kanta)	1	2.0		n 2.1/2.0		9	
	55	65	95			2 Naulat	Naulan katkelma	0	4.5	n			6	
	56	64	96			2 Naulat	Naulan katkelma (kanta)	1	3.0	n	n 1.8/1.6		13	
	57	59	93			3 Naulat	Naulan katkelmia	2	3.8 - 5.3				13 - 17	
	58	59	93			3 Naulat	Naula	1	6.6				26	
	59	59	94			3 Naulat	Naula	4	4.0 - 6.5				18 - 32	
	60	59	96			3 Naulat	Naulan katkelmia	2	3.0 - 4.2				16 - 20	
	61	60	95			3 Naulat	Naula	1	4.5	n	n 2.0/1.9		16	
	62	61	93			3 Naulat	Naula	1	8.2	n			25	
	63	61	93			3 Naulat	Naula	0	8.2	n			20	
	64	61	93			3 Naulat	Naulan katkelma	1	4.2	n			6	Kanta puuttuu
	65	61	95			3 Naulat	Naula, katkennut	1	8.8 (yht.)				24	
	66	61	96			3 Naulat	Naula	1	8.5				29	
	67	61	97			3 Naulat	Naulan katkelmia	3	3.0 - 6.1				4 - 44	
	68	62	94			3 Naulat	Naula	3	8.0	sk	n 2.0/1.9		18	
	69	63	93			3 Naulat	Naula	1	5.0	sk	sk 2.2/1.2		8	
	70	63	95			3 Naulat	Naula	1	10.3	n	n 1.7/1.7		29	
	71	63	96			3 Naulat	Naula	1	8.2	sk	sk 1.9/1.6		18	
	72	64	93			3 Naulat	Naula	1	9.3	sk	sk 1.4/1.0		11	
	73	65	97			3 Naulat	Naulan katkelma	1	3.3	n	sk 2.2/2.0		17	
	74	65	97			3 Naulat	Naula	1	4.2	sk	sk 2.0/1.5		12	

Naulat

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Laatu	Kpl	Pituus cm	Varren muoto	Kannan muoto	Kannan pit/lev	Paino g	Kommentti
791	75	66	93			3 Naulat	Naula	1	5.7				16	
	76	66	95			3 Naulat	Naulan katkelma	1	4.5				7	
	77	66	95			3 Naulat	Naulan kanta	1		n	sk 2.5/1.9		8	
	78	66	97			3 Naulat	Naula	2	3.5 - 4.0	n	n 1.5/1.4		5 ja 5	
	79	67	97			3 Naulat	Naula	2	9.7 - 10.7	n	o 3.0/2.5		17 ja 20	
	80	68	93			3 Naulat	Naula	2	9.4 - 9.5	sk	n 2.0/1.9		14 - 24	Toinen kannaton
	81	59	93			4 Naulat	Naula	2	5.0 - 6.1	sk			12 - 21	
	82	59	93			4 Naulat	Naulan katkelma (kanta)	1	2.3	n	sk 2.5/2.1		15	
	83	59	94			4 Naulat	Naulan katkelmia	5	3.2 - 8.6				12 - 31	
	84	59	95			4 Naulat	Naula	1	6.1	n	sk 2.0/1.7		14	
	85	59	95			4 Naulat	Naula	1	8.5				38	
	86	60	95			4 Naulat	Naula	1	9.3		n 2.5/2.2		25	
	87	60	97			4 Naulat	Naula	2	7.4 - 7.5	sk			23 - 33	
	88	61	93			4 Naulat	Naula	1	7.5				26	
	89	61	94			4 Naulat	Naula	1	5.6				12	
	90	61	95			4 Naulat	Naula	1	8.9				40	
	91	62	95			4 Naulat	Naula	1	5.2	sk	n 1.8/1.7		7	
	92	62	95			4 Naulat	Naula	1	7.1	n	n 2.1/2.0		17	
	93	62	97			4 Naulat	Naula	3	5.2 - 9.1	n	o 1.7/1.5		16 - 24	
	94	63	93			4 Naulat	Naula, katkennut	1	6.2				6	
	95	63	94			4 Naulat	Naula	1	4.8	sk	sk 2.0/1.5		8	
	96	63	96			4 Naulat	Naula	3	2.8 - 7.2				10 - 17	
	97	65	95			4 Naulat	Naulan katkelma (kanta)	1	2.2	n	n 2.0/1.8		10	

Naulat

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Laatu	Kpl	Pituus	Varren	Kannan	Kannan	Paino g	Kommentti
									cm	muoto	muoto	pit/lev		
791	98	65	97		4	Naulat	Naula	1	7.5	n	sk 2.0/1.5		14	
	99	64	95		4	Naulat	Naula	1	6.5		sk 2.1/1.0		11	
	100	64	97		4	Naulat	Naula	1	4.7				10	
	101	65	93		4	Naulat	Naula	1	7.5	n	sk 2.1/1.8		14	
	102	65	94		4	Naulat	Naula	1	6.5	n	n 1.9/1.8		14	
	103	65	95		4	Naulat	Naulan katkelmia	2	2.5 - 4.8	n			3 - 8	
	104	68	96		4	Naulat	Naulan katkelma	1	7.5	n			10	
	105	68	97		4	Naulat	Naula	1	3.2	n	o 1.3/0.7		2	
	106	59	63		5	Naulat	Naula	1	8.1				17	
	107	59	96		5	Naulat	Naula	1	7.2				18	
	108	60	95		5	Naulat	Naula	1	6.1	sk	sk 1.6/1.3		8	
	109	60	96		5	Naulat	Naula	1	5.8				38	
	110	60	97		5	Naulat	Naula	2	4.0 - 6.3				16 - 37	
	111	63	93		5	Naulat	Nauln katkelma	1	2.8				7	
	112	63	93		5	Naulat	Naula	1	6.2				16	
	113	63	95		5	Naulat	Naula	4	4.3 - 6.9				11 - 13	
	114	63	96		5	Naulat	Naula	6	3.9 - 7.4				9 - 23	
	115	63	97		5	Naulat	Naula	1	4.2				17	
	116	64	93		5	Naulat	Naula 3 kpl:eena	1	5.6	sk			6	
	117	64	94		5	Naulat	Naula	1	6.3				21	
	118	64	96		5	Naulat	Naula	2	3.0 - 6.6				9 - 21	
	119	65	93		5	Naulat	Naula	1	6.8				14	
	120	65	95		5	Naulat	Naula	1	9.3	sk	o 2.1/1.6		14	
	121	66	96		5	Naulat	Naula	1	7.1				10	
	122	68	96		5	Naulat	Naulan katkelma	1	3.4	n	o 1.8/1.6		7	
	123	68	97		5	Naulat	Naula	2	10.2 - 11.0	n	n 1.9/1.9		18 - 27	
	124	59	93		6	Naulat	Naula	3	4.7 - 7.7				10 - 23	

Naulat

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Laatu	Kpl	Pituus	Varren	Kannan	Kannan	Paino g	Kommentti
									cm	muoto	muoto	pit/lev		
791	125	59	94			6 Naulat	Naula	1	8.9				69	
	126	59	96			6 Naulat	Naulan katkelma	1	5.8	sk			7	Ei kantaa
	127	60	94			6 Naulat	Naula	1	7.5				39	
	128	60	95			6 Naulat	Naula	1	5.3	sk	sk 1.9/1.2		12	
	129	60	95			6 Naulat	Naula	1	7.8		o 2.4/1.7		15	
	130	61,2	93,87	110,41		6 Naulat	Naula	1	2.9	sk	n 1.6/1.4		4	
	131	61	94			6 Naulat	Naula	1	5.2				10	
	132	61	97			6 Naulat	Naula	2	6.1 - 6.7				19 ja 19	
	133	62,77	92,44	110,52		6 Naulat	Naula	1	8.5					
	134	62	94			6 Naulat	Naula	1	6.7				47	
	135	62	96			6 Naulat	Naula	1	6.5	sk			17	
	136	62,48	97,16	110,38		6 Naulat	Naula	1	8.7	sk	sk 1.4/1.1		14	Ympärillä puuta
	137	62,7	97,15	110,42		6 Naulat	Naula	1	3.3	sk	sk 1.6/1.2		5	Ympärillä puuta
	138	63	97			6 Naulat	Naulan katkelma?	1	3.2				13	
	139	63	95			6 Naulat	Naula	1	4.6				7	
	140	64	96			6 Naulat	Naula	1	9.8				30	
	141	64	97			6 Naulat	Naula	2	5.5 - 5.6				11 - 20	
	142	65	94			6 Naulat	Naulan katkelmia	4	2.4 - 5.9				2 - 13	
	143	65	97			6 Naulat	Naula	1	10.5	n	o 1.9/1.4		21	
	144	66	95			6 Naulat	Naula	1	4.5				11	
	145	67	95			6 Naulat	Naula	1	7.4	sk			29	
	146	67	96			6 Naulat	Naula	1	7.7				19	
	147	66	97			6 Naulat	Naula	1	5.9		sk 2.1/1.7		11	Ympärillä puuta
	148	61,3	93,73	110,24	hauta 1	Naulat	Naula	1	7.9	sk			18	Ympärillä puuta
	149	61,05	94,1	110,26	hauta 1	Naulat	Naula	1	8.1	n			11	Ei kantaa
	150				hauta 1	Naulat	Naula	1	7.0				20	

Naulat

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Laatu	Kpl	Pituus	Varren	Kannan	Kannan	Paino g	Kommentti
									cm	muoto	muoto	pit/lev		
791	151	62,7	92,34	110,36	hauta 2	Naulat	Naula	1	9.2				26	
	152	62,42	96,22	110,3	hauta 2	Naulat	Naula	1	3.6	sk	n 1.8/1.6		10	
	153	61,4	93,1	110,37	hauta 7	Naulat	Naula	1	11.1	n			31	
	154	61,53	94,95	110,33	hauta 7	Naulat	Naula	1	11.0	sk	n 1.5/1.4		15	

n = neliömäinen

s = suorakaide

o = ovaali/epsäänn.

Muut esineet

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Materiaali	Kuvaus	Kpl	Mitat cm	Paino g
791	155	60	97			0 Muut esineet	Posliini	Valkoista, kuviotonta	2	5 x 3.5 x 0.4 (isompi)	10
	156	62,5	93,37	111,1		1 Muut esineet	Posliini	Valkoista, kuviotonta	1	5.7 x 1.2 x 0.4	<1
	157	92,44	95,21			1 Muut esineet	Posliini	Valkoista, kuviotonta	1	4.2 x 4.3 x 0.4	10
	158	62,9	95,21			1 Muut esineet	Lasi	Vihertävää tasolasia	1	2.2 x 1.1 x 0.25	<1
	159	63,65	96,3	110,84		2 Muut esineet	Lasi	Vihertävää tasolasia	1	2.5 x 1.7 x 0.19	2
	160	64	95			2 Muut esineet	Lasi	Sulanutta vihertävää lasia (seulasta)	1		7
	161	68,16	97,38	111,39		2 Muut esineet	Lasi	Punaista tasolasia	1	1.7 x 1.2 x 0.19	<1
	162	62	93			5 Muut esineet	Pii	Pii-iskos	1	1.8 x 1.1 x 1.1	2
	163	59	94			6 Muut esineet	Lasi	Väritöntä (taso)lasia	1	2.6 x 1.7 x 0.19	2
	164	64,66	96,57	110,65		6 Muut esineet	Keramiikka	Saviastian reunapala, ulos taipuva, vaalean ruskeaa, hienorakeista, lasittamatonta	1	4.0 x 1.7 x 1.3	5

Massatavara

1 / 6

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Materiaali	Kuvaus	Paino g
791	165	59	93		1	Massatavara	Pal. luu		20
	166	61	93		1	Massatavara	Pal. luu		<1
	167	62,34	93,19		1	Massatavara	Pal. savi		42
	168	62	97		1	Massatavara	Pal. luu		13
	169	62,98	97,18		1	Massatavara	Pal. luu		9
	170	63	93		1	Massatavara	Pal. luu		22
	171	64	94		1	Massatavara	Pal. luu		12
	172	64,84	96	111,15	1	Massatavara	Pal. luu		5
	173	64,71	97,43	111,02	1	Massatavara	Pal. luu		33
	174	64	93		1	Massatavara	Pal. luu		4
	175	59	93		2	Massatavara	Pal. luu		11
	176	59	94		2	Massatavara	Pal. luu		16
	177	59	94		2	Massatavara	Pal. luu		10
	178	59,98	95,64	110,68	2	Massatavara	Pal. luu	Kiillettä	3
	179	59	97		2	Massatavara	Pal. luu		5
	180	60	94		2	Massatavara	Pal. luu		34
	181	60	97		2	Massatavara	Pal. luu		8
	182	61	93		2	Massatavara	Pal. luu		7
	183	61	93		2	Massatavara	Pal. luu		4
	184	61	95		2	Massatavara	Pal. luu	Myös poskihammas	7
	185	61	96		2	Massatavara	Pal. luu		20
	186	61	97		2	Massatavara	Pal. savi		11
	187	61	97		2	Massatavara	Pal. luu		13
	188	61,68	97,84	111,81	2	Massatavara	Pal. laasti ja lasi		7
	189	62	93		2	Massatavara	Pal. savi		33
	190	62	93		2	Massatavara	Pal. savi		16
	191	62	93		2	Massatavara	Pal. savi		29

Massatavara

2 / 6

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Materiaali	Kuvaus	Paino g
791	192	62	93			2 Massatavara	Pal. luu		213
	193	62	93			2 Massatavara	Pal. luu		160
	194	62	94			2 Massatavara	Pal. luu		428
	195	62	94			2 Massatavara	Pal. luu		30
	196	62	95			2 Massatavara	Pal. luu		32
	197	62	96			2 Massatavara	Pal. luu		26
	198	62	96			2 Massatavara	Pal. luu		4
	199	62	97			2 Massatavara	Pal. luu		175
	200	63	93			2 Massatavara	Pal. luu		10
	201	63	96			2 Massatavara	Pal. luu		6
	202	63	97			2 Massatavara	Pal. luu		77
	203	63	97			2 Massatavara	Pal. luu		39
	204	64	93			2 Massatavara	Pal. luu		37
	205	64	94			2 Massatavara	Pal. luu		6
	206	64	94			2 Massatavara	Pal. luu		22
	207	64	95			2 Massatavara	Pal. luu		2
	208	64	97			2 Massatavara	Pal. luu		10
	209	65	93			2 Massatavara	Pal. luu		5
	210	65	93			2 Massatavara	Pal. luu		2
	211	68	95			2 Massatavara	Pal. luu		4
	212	68	97			2 Massatavara	Pal. laasti		17
	213	59	93			3 Massatavara	Pal. luu		5
	214	59	94			3 Massatavara	Pal. luu		8
	215	59	95			3 Massatavara	Pal. luu		2
	216	59	96			3 Massatavara	Pal. luu		4
	217	60	93			3 Massatavara	Pal. luu		3
	218	60	94			3 Massatavara	Pal. luu		11

Massatavara

3 / 6

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Materiaali	Kuvaus	Paino g
791	219	60	95		3	Massatavara	Pal. luu		6
	220	61	95		3	Massatavara	Pal. luu		9
	221	61	96		3	Massatavara	Pal. luu		10
	222	60	97		3	Massatavara	Pal. luu		10
	223	61	96		3	Massatavara	Pal. luu		19
	224	61	97		3	Massatavara	Pal. luu		10
	225	62	94		3	Massatavara	Pal. luu		57
	226	62	95		3	Massatavara	Pal. luu		12
	227	62	95		3	Massatavara	Pal. luu		26
	228	62	97		3	Massatavara	Pal. luu		19
	229	63	94		3	Massatavara	Pal. luu		35
	230	63	95		3	Massatavara	Pal. luu		17
	231	63,9	96,43	110,46	3	Massatavara	Pal. luu	Luuta, hampaita	9
	232	64	93		3	Massatavara	Pal. luu		8
	233	64	94		3	Massatavara	Pal. luu		3
	234	64	95		3	Massatavara	Pal. luu		9
	235	65	93		3	Massatavara	Pal. luu		5
	236	65	97		3	Massatavara	Pal. luu		13
	237	65	97		3	Massatavara	Pal. luu		5
	238	59	93		4	Massatavara	Pal. luu		8
	239	59	94		4	Massatavara	Pal. luu		13
	240	59	95		4	Massatavara	Pal. luu		9
	241	59	96		4	Massatavara	Pal. luu		2
	242	60	97		4	Massatavara	Pal. luu		7
	243	61	94		4	Massatavara	Pal. luu		3
	244	61	94		4	Massatavara	Pal. savi		3
	245	61	97		4	Massatavara	Pal. luu		10

Massatavara

4 / 6

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Materiaali	Kuvaus	Paino g
791	246	62	93			4 Massatavara	Pal. luu		38
	247	62	93			4 Massatavara	Pal. savi		10
	248	62	96			4 Massatavara	Pal. luu		27
	249	62	97			4 Massatavara	Pal. luu		11
	250	63	93			4 Massatavara	Pal. luu		35
	251	63	94			4 Massatavara	Pal. luu		35
	252	63	95			4 Massatavara	Pal. luu		19
	253	63	96			4 Massatavara	Pal. luu		8
	254	63	96			4 Massatavara	Pal. luu		4
	255	63	96			4 Massatavara	Pal. savi		5
	256	64	93			4 Massatavara	Pal. luu		23
	257	63	97			4 Massatavara	Pal. luu		6
	258	64	94			4 Massatavara	Pal. luu		13
	259	64	95			4 Massatavara	Pal. luu		7
	260	64	96			4 Massatavara	Pal. luu		4
	261	94	97			4 Massatavara	Pal. savea		9
	262	64	97			4 Massatavara	Pal. luu		10
	263	65	93			4 Massatavara	Pal. luu		9
	264	65	94			4 Massatavara	Pal. luu		6
	265	65	96			4 Massatavara	Pal. luu		2
	266	66	94			4 Massatavara	Pal. luu		2
	267	59	93			5 Massatavara	Pal. luu		9
	268	59	95			5 Massatavara	Pal. luu		11
	269	60	97			5 Massatavara	Pal. luu		5
	270	61	97			5 Massatavara	Pal. luu		9
	271	62	93			5 Massatavara	Pal. luu		43
	272	32	94			4 Massatavara	Pal. luu		24

Massatavara

5 / 6

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Materiaali	Kuvaus	Paino g
791	273	62	95		5	Massatavara	Pal. savi		5
	274	62	97		5	Massatavara	Pal. luu		4
	275	62	97		5	Massatavara	Pal. luu		17
	276	63	93		5	Massatavara	Pal. luu		43
	277	63	94		5	Massatavara	Pal. luu		13
	278	63	95		5	Massatavara	Pal. luu		8
	279	63	95		5	Massatavara	Pal. luu		8
	280	63	96		5	Massatavara	Pal. luu		3
	281	64	93		5	Massatavara	Pal. luu		20
	282	64	94		5	Massatavara	Pal. luu		4
	283	64	95		5	Massatavara	Pal. luu		3
	284	64	96		5	Massatavara	Pal. luu		6
	285	64	97		5	Massatavara	Pal. luu		8
	286	65	93		5	Massatavara	Pal. luu		3
	287	59	93		6	Massatavara	Pal. luu		10
	288	59	94		6	Massatavara	Pal. luu		9
	289	59	94		5	Massatavara	Pal. luu		16
	290	60	94		6	Massatavara	Pal. luu		13
	291	60	95		6	Massatavara	Pal. luu		10
	292	61	93		6	Massatavara	Pal. luu		16
	293	61	94		6	Massatavara	Pal. luu		9
	294	61	95		6	Massatavara	Pal. luu		7
	295	62	93		6	Massatavara	Pal. luu		5
	296	62	94		6	Massatavara	Pal. luu		11
	297	62	95		6	Massatavara	Pal. luu		2
	298	62	96		6	Massatavara	Pal. savi		8
	299	62	96		6	Massatavara	Kuonaant. rauta		21

Massatavara

6 / 6

TYA_pää	TYA_ala	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Materiaali	Kuvaus	Paino g
791	300	63	93		6	Massatavara	Pal. luu		29
	301	63	94		6	Massatavara	Pal. luu		6
	302	63	95		6	Massatavara	Pal. luu		6
	303	64	93		6	Massatavara	Pal. luu		12
	304	64	94		6	Massatavara	Pal. luu		5
	305	65	93		6	Massatavara	Pal. luu		19
	306	66	93		7	Massatavara	Pal. luu		<1
	307	60	95		8	Massatavara	Pal. luu		2
	308					hauta 1	Massatavara	Pal. luu	32
	309					hauta 7	Massatavara	Pal. luu	75

Luu*

HK/LP pää	Alanro	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Kuvaus
HK/LP2001	1	60,2	93,3		..	Luu	Eläinluu: lehmän hammas
	2	62	93		..	Luu	Molaari
	3	62,52	92,64	110,35	..	Luu	3 hammasta
	4	65,5	93,44	111,3	..	Luu	Nilkan luita?
	5	69,4	95,66	111,07	..	Luu	Kalotin osia
	6	97,05	97,1	111,46	..	Luu	Fragmentti
	7	65	94		0	Luu	Tibian yläosaa
	8	32,58	94,37	111,02	1	Luu	Fragmentti putkiluuta
	9	59	93		1	Luu	Fragmentteja
	10	59	94		1	Luu	Ison putkiluun fragmentti
	11	60,65	93,95	110,86	1	Luu	Molaari
	12	60,97	93,27	110,92	1	Luu	Premolaari
	13	61	93		1	Luu	Kalotin (?) fragmentti
	14	61	93		1	Luu	Putkiluuta, fragmentteja
	15	61	94	110,88	1	Luu	Putkiluun pala
	16	61,14	93,3	110,95	1	Luu	Putkiluun fragmentteja
	17	61,2	93,14	110,38	1	Luu	Putkiluun fragmentteja
	18	61,55	93,41	110,93	1	Luu	Putkiluun fragmentteja
	19	61,65	93,15	110,99	1	Luu	Kallon pala
	20	61,69	93,67	110,95	1	Luu	Putkiluun paloja
	21	61,85	93,35		1	Luu	Molaari
	22	61,94	93,34	111	1	Luu	Pala putkiluuta
	23	61,99	93,7	111,14	1	Luu	Putkiluun fragmentteja
	24	62	93		1	Luu	Fragmentteja
	25	62	94		1	Luu	Fragmentteja
	26	62,11	93,9	111,01	1	Luu	Molaari
	27	62,14	93,43	111,06	1	Luu	2 hampaan fragmenttia
	28	62,36	93,15	111,05	1	Luu	5 hammasta
	29	62,38	95,45	111,11	1	Luu	Molaari
	30	62,41	94,67	111	1	Luu	4 hammasta
	31	62,41	94,67	111	1	Luu	8 hammasta

Luu*

HK/LP_pää	Alanro	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Kuvaus
HK/LP2001	32	63	93		1	Luu	Fragmentteja
	33	64	93		1	Luu	Fragmentteja
	34	64	95		1	Luu	Putkiluun fragmentti
	35	64	97	111,1	1	Luu	premolaari, fragmentteja
	36	64,05	95,17	111,18	1	Luu	Fragmentti
	37	64,7	95,99	111,17	1	Luu	Lapsen humeruksen distaaliosaa?
	38	64,78	95,36	111,08	1	Luu	Fragmentteja
	39	66	95		1	Luu	Eläinluu: hevosen hammas
	40	66,53	97,13	111,31	1	Luu	Eläinluu: lehmän hammas
	41	66,9	96,91	111,34	1	Luu	Fragmentteja
	42	67,1	94,23	111,47	1	Luu	Molaari
	43	68,61	97,97	111,51	1	Luu	Molaari
	44	68,86	94,66	111,47	1	Luu	2 hammasta
	45	34,47	94,55	111,1	2	Luu	Molaari
	46	59,1	94,62	110,81	2	Luu	Putkiluun fragmentteja
	47	59,98	95,54	110,68	2	Luu	Fragmentteja (murskaa)
	48	60	94		2	Luu	Fragmentteja
	49	60,1	97,95	110,64	2	Luu	Fragmentteja
	50	60,42	93,23	110,79	2	Luu	Kalotin (?) pala
	51	61	94		2	Luu	Fragmentteja
	52	61,9	93,07	110,97	2	Luu	Pätkä humerusta
	53	62	93		2	Luu	Fragmentteja
	54	62	93		2	Luu	Fragmentteja
	55	62	94		2	Luu	Molaari
	56	62	94		2	Luu	Fragmentteja
	57	62	94		2	Luu	Molaari
	58	62	95		2	Luu	Fragmentteja
	59	62,42	95,54	110,89	2	Luu	Putkiluun kappaleita
	60	62,75	96,49	110,77	2	Luu	Fragmentti
	61	62,78	93,64	111,04	2	Luu	Fragmentteja putkiluusta, kalotista
	62	62,8	94,6	111,03	2	Luu	3 hammasta

Luu*

HK/LP_pää	Alanro	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Kuvaus
HK/LP2001	63	63	95		2	Luu	Putkiluun fragmentteja
	64	63	96,39	111,02	2	Luu	Isojen putkiluiden kappaleita
	65	63	96,39	111,02	2	Luu	Putkiluiden kappaleita, mm. radiusta
	66	63	96,57	11,02	2	Luu	Putkiluiden kappaleita, mm. tibiana
	67	63	96,57	11,02	2	Luu	Isojen putkiluiden kappaleita
	68	63	96,76	110,97	2	Luu	Putkiluun kappaleita, sfenoidalista?
	69	64,12	97,39	111,01	2	Luu	Fragmentteja
	70	64,34	97,73	111,01	2	Luu	Fragmentteja
	71	64,38	93,75	111,13	2	Luu	Putkiluun paloja
	72	64,39	97,66	110,76	2	Luu	6 hammasta + fragmentteja
	73	64,4	97,1	110,95	2	Luu	Putkiluun paloja
	74	64,57	97,64	110,98	2	Luu	Fragmentteja kallonpohjasta (?)
	75	64,98	96,9	111,03	2	Luu	Tibian proksim. nivelpintaa + metafysiä
	76	65	93	0	2	Luu	Fragmentti
	77	65	97		2	Luu	Molaarin kruunu (seulasta)
	78	65,1	96,3	0	2	Luu	Pätkä humerusta (?) + fragmentteja
	79	65,1	96,7	111,04	2	Luu	Molaari
	80	65,14	95,28	111,06	2	Luu	Molaari
	81	65,14	96,72	111,06	2	Luu	Molaari
	82	65,3	96,89	111,05	2	Luu	Hampaan fragmentti
	83	65,33	95,99	111,07	2	Luu	Putkiluun paloja
	84	65,41	93,77	111,2	2	Luu	Putkiluun paloja
	85	65,47	97,13	111,03	2	Luu	Fragmentteja
	86	65,69	97,36	111,12	2	Luu	Putkiluun paloja
	87	65,7	93,4	111,13	2	Luu	6 hammasta
	88	65,74	96,14	111,04	2	Luu	Vas. tibian diafyysi
	89	65,8	96,4	111,14	2	Luu	Molaarin corona
	90	65,81	97,96	111,12	2	Luu	Putkiluun fragmentteja
	91	66	93		2	Luu	Fragmentteja kallosta
	92	66	94		2	Luu	Molaari
	93	66	97		2	Luu	2 hampaan fragmenttia

Luu*

HK/LP pää	Alanro	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Kuvaus
HK/LP2001	94	66,2	93,42		2	Luu	Osia nilkan luista (?)
	95	67	97		2	Luu	Pala tibiaa
	96	67,01	94,81	111,23	2	Luu	Pala mandibulaa, jossa kiinni 31-35 ja 42-45
	97	67,01	94,81	111,23	2	Luu	Pala madibulaa oikealta, kiinni 45-47
	98	67,18	97,4	111,25	2	Luu	Pala putkiluuta
	99	67,68	94,64	111,41	2	Luu	Putkiluun pala
	100	67,99	93,83	111,41	2	Luu	Fragmentti
	101	68	94		2	Luu	Fragmentteja
	102	68,86	96,48	111,4	2	Luu	Putkiluun palasia
	103	68,98	94,51	111,47	2	Luu	N. 5 hammasta
	104	97,96	97,78	110,76	2	Luu	2 hampaan fragmenttia
	105			111,02	2	Luu	Putkiluun fragmentteja
	106	59	94		3	Luu	Fragmentteja
	107	59,25	93,3	110,75	3	Luu	2 molaaria + fragmentteja
	108	60	93		3	Luu	Pala calvariumia
	109	61	93		3	Luu	Ison putkiluun paloja
	110	62	95		3	Luu	Runsaasi fragmentteja
	111	62	97		3	Luu	Runsaasti gfragmentteja
	112	62,66	97,81	110,75	3	Luu	2 molaaria
	113	63	94		3	Luu	Fragmentteja
	114	63,45	93,5	110,99	3	Luu	15 hammasta
	115	63,52	95,08	110,95	3	Luu	Molaari
	116	63,78	95,76	110,91	3	Luu	Molaari
	117	64	95,56	110,89	3	Luu	Putkiluun palasia
	118	64,35	95,91	110,98	3	Luu	Fragmentti
	119	64,45	97,63	110,88	3	Luu	Kalloa, humerusta
	120	64,54	95,69	110,95	3	Luu	Molaari
	121	64,94	95,75	111,02	3	Luu	Fragmentti
	122	65	94		3	Luu	Radiuksen (?) fragmentteja
	123	65	94		3	Luu	Putkiluuta (tibian proks.pää?)
	124	65	97		3	Luu	2 hammasta

Luu*

HK/LP_pää	Alanro	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Kuvaus
HK/LP2001	125	65,15	97,68	110,84	3	Luu	Pieniä putkiluun kappaleita
	126	65,2	93,5	110,93	3	Luu	3 hammasta
	127	65,43	97,39	110,94	3	Luu	Putkiluun kappale
	128	65,52	97,48	110,88	3	Luu	Kalotin kappaleita
	129	65,55	93,32	111,16	3	Luu	Maatunutta kalloa
	130	65,55	97,32	110,99	3	Luu	Femurin (?) kappaleita
	131	65,69	97,74	110,86	3	Luu	Sacrumin osia
	132	65,75	97,94	110,97	3	Luu	Ison putkiluun (femur?) kappaleita
	133	65,85	94,94	111,06	3	Luu	Kallon osia, mm. occiputia
	134	66	94		3	Luu	2 hammasta (molaaria)
	135	66	97		3	Luu	hammas
	136	66,21	95,19	111,05	3	Luu	Processus alveolarista (mandibula?) + 2 hammasta
	137	66,76	96,28	111,1	3	Luu	Costaa
	138	66,97	97,78	111,16	3	Luu	Tibian kappaleita
	139	67	93	111,2	3	Luu	Ulnan t. fibulan kappaleita
	140	67	97		3	Luu	Putkiluun paloja
	141	67,01	95,75	111,16	3	Luu	Scapulan (?) osa
	142	67,18	95,27	111,22	3	Luu	Ison putkiluun paloja
	143	68	94		3	Luu	Molaari (seula)
	144	68	96		3	Luu	Fragm. kallonpohjasta (?)
	145	68	96		3	Luu	3molaaria
	146	68	97		3	Luu	Kappaleita polvinivelestä
	147	68	97		3	Luu	3 hammasta
	148	68,37	93,62	111,29	3	Luu	Ison putkiluun kappaleita
	149	59	94		4	Luu	5 hammasta
	150	59	94		4	Luu	Fragmentteja
	151	59,78	93,42	110,61	4	Luu	13 hammasta
	152	61,68	93,25	110,22	4	Luu	Femurin osia
	153	62	94		4	Luu	7 hammasta
	154	63	93		4	Luu	Pätkä humerusta + fragmentteja
	155	63	93		4	Luu	Fragmentteja

Luu*

HK/LP pää	Alanro	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Kuvaus
HK/LP2001	156	63,65	94,13	110,81	4	Luu	17 hammasta
	157	64	95		4	Luu	Fragmentteja
	158	64	95		4	Luu	2 hammasta
	159	64	97		4	Luu	Premolaari (sculasta)
	160	64	97	110,82	4	Luu	Fragmentteja
	161	64,23	97,21	110,76	4	Luu	Fragmentteja, myös putkiluuta
	162	64,28	97,69	110,77	4	Luu	Putkiluiden ja kalotin palasia
	163	64,63	97,79	110,85	4	Luu	Putkiluun paloja (tibia)
	164	64,7	97,36	110,84	4	Luu	Pala putkiluuta (ulna/fibula?)
	165	64,99	97,33	110,88	4	Luu	Pala putkiluuta (ulna/fibula?)
	166	65	93		4	Luu	Fragmentteja (kallonpohjasta?)
	167	65,15	95,46	110,88	4	Luu	Kalotin osia, occipitalea
	168	65,2	93,29	110,98	4	Luu	7 hammasta + proc. alveolarista (1 molaari kiinni)
	169	65,76	97,62	110,99	4	Luu	Molaari
	170	65,8	94,76	110,97	4	Luu	Pala tibian ylosaa
	171	65,85	94,27	111,01	4	Luu	Putkiluun paloja (ulna?)
	172	66	94		4	Luu	3 hammasta
	173	66,3	96,95	110,95	4	Luu	Tibiaa
	174	66,93	96,86	111,04	4	Luu	Fragmentti
	175	67	94		4	Luu	Femurin distaalista nivelpintaa (?)
	176	67	97	111,02	4	Luu	fragmentti
	177	67,24	95,3	111,11	4	Luu	Pala kalloa (kalottia)
	178	67,29	95,6	111,09	4	Luu	Pätkä radiusta
	179	67,71	96,91	111,05	4	Luu	Pätkä isoa putkiluuta
	180	67,99	93,3	111,12	4	Luu	Scapulaa, glenohumeraaliniveltä
	181	68,5	97,59	111,21	4	Luu	Vas. tibian yläpuolisko
	182	68,9	94,2	111,09	4	Luu	Osia femurista
	183	69,5	95,7	110,74	4	Luu	5 hammasta + fragmentteja
	184	59	94		5	Luu	2 hammasta + fragmentteja
	185	59	94		5	Luu	Fragmentteja
	186	59	95		5	Luu	3 hammasta

Luu*

HK/LP pää	Ajanro	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Kuvaus
HK/LP2001	187	60	95	110,82	5	Luu	14 hammasta
	188	61,18	97,75	110,54	5	Luu	Putkiluun kappaleita
	189	63	93		5	Luu	Putkiluun kappale
	190	63	93		5	Luu	Molaari
	191	63,98	95,5	110,67	5	Luu	11 hammasta
	192	64	93		5	Luu	2 palaa putkiluuta
	193	64	93		5	Luu	Putkiluun fragmentteja
	194	64	97		5	Luu	Kalotin ja putkiluun paloja
	195	64,3	94,13	110,8	5	Luu	Ison putkiluun kappaleita
	196	64,3	94,21	110,8	5	Luu	Ulnan kappale
	197	64,36	97,75	110,68	5	Luu	2 palaa kalotista, toinen parietaalia
	198	64,54	96,11	110,7	5	Luu	9 hammasta
	199	64,84	97,41	110,72	5	Luu	Vas. temporaaliluu
	200	64,85	97,2	110,78	5	Luu	Femuria
	201	64,97	93,15	109,73	5	Luu	Pala femuria + fragmentteja
	202	65	94		5	Luu	Fragmentteja
	203	65	95		5	Luu	Pätkä claviculaa?
	204	65	95		5	Luu	3 hammasta
	205	65	97		5	Luu	Hammas (molaari)
	206	65,21	97,53	110,75	5	Luu	Pala kalottia
	207	65,53	96,01	110,8	5	Luu	7 hammasta
	208	65,62	93,1	110,88	5	Luu	Ison putkiluun kappaleita
	209	66	95		5	Luu	Putkiluun fragmentti
	210	66,13	95,18	110,88	5	Luu	Ison putkiluun fragmentteja
	211	66,2	95,95	110,89	5	Luu	Kallo
	212	66,87	97,01	110,94	5	Luu	Oik. tibiaa
	213	67	94		5	Luu	Pala ulnaa
	214	67	95		5	Luu	Molaari
	215	67,12	96,9	110,94	5	Luu	Tibiaa
	216	67,55	94,45	110,95	5	Luu	Paloja kallostta, humeruksesta
	217	67,7	94,6	110,99	5	Luu	Hammas (molaari)

Luu*

HK/LP_pää	Alanro	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Kuvaus
HK/LP2001	218	67,87	96,72	110,98	5	Luu	Fragmentteja
	219	68	97		5	Luu	Molaari
	220	68	97		5	Luu	Eläinluu: 2 lehmän hammasta
	221	68,32	96,59	111,03	5	Luu	Oik. os temporalea
	222	68,68	97,64	110,97	5	Luu	Etuhammas
	223	59,65	94,55	110,34	6	Luu	12 hammasta
	224	60	94		6	Luu	Putkiluun kappale
	225	60,32	94,18	110,32	6	Luu	12 hammasta + fragmentteja
	226	60,8	94,72	110,32	6	Luu	7 hammasta
	227	61	93		6	Luu	Fragmentteja mm. putkiluista
	228	61	94		6	Luu	Putkiluun fragmentteja
	229	63	95		6	Luu	Fragmentteja
	230	63,94	95,75	110,58	6	Luu	21 hammasta
	231	64	97		6	Luu	Runsaasti kallon ja putkiluiden fragmentteja, mm. caput humeri, oik. caput femoris, premolaari
	232	64,18	95,44	110,93	6	Luu	Kallon yläosa
	233	64,37	97,6	110,57	6	Luu	Mm. humeruksen radiuksen, femurin, tibian ja kallon osia (vas. os temporalea)
	234	64,52	96,01	110,57	6	Luu	Osa kalloa
	235	64,86	96,85	110,61	6	Luu	Tibian (?) kappaleita
	236	64,88	97,64	110,64	6	Luu	Humerusta, kallon fragmentti
	237	65	93		6	Luu	Hampaan fragmentteja
	238	65	94		6	Luu	3 hammasta
	239	65	97		6	Luu	Kalotin fragmentteja
	240	65,16	93,97	110,77	6	Luu	Pala humerusta
	241	65,4	92,37	110,64	6	Luu	Pätkä mandibulaa oikealta, kiinni kaniini, premolaari
	242	66	97		6	Luu	Ulnan (?) kappale
	243	66,2	94,35	110,81	6	Luu	3 hammasta
	244	66,24	94,39	110,74	6	Luu	Osa kalloa
	245	66,85	97,4		6	Luu	Mandibula, 14 hammasta, useimmat kiinni
	246	66,95	93,3	110,74	6	Luu	Kalloa, ulnaa?
	247	66,95	96,53	110,68	6	Luu	Radiuksen alaosaa

Luu*

HK/LP_pää	Alanro	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Kuvaus
HK/LP2001	248	67	93		6	Luu	Hampaan fragmentteja
	249	67	93		6	Luu	Fragmentteja
	250	67,36	97,44		6	Luu	Costan kappale
	251	67,58	94,49	110,95	6	Luu	Kallon osia
	252	67,58	94,49	110,95	6	Luu	Kallon osia, mm. temporalista ja vas. frontalista
	253	68,44	97,38	110,87	6	Luu	Vas. femur, fibulaa
	254	68,5	94,2	110,97	6	Luu	Mm. pala tibiaa
	255	68,54	96,52	110,9	6	Luu	Kallon osia, mm. mol. temporaaliluut
	256	68,62	97,72	110,96	6	Luu	Oik. femur, scapulaa (gl.hum.niveltä), costaa
	257	68,7	97,84	110,91	6	Luu	Vas. frontaaliluuta ja orbitaa
	258	67,7	93	111,05	6 (?)	Luu	Kallo
	259	66,62	95,48	110,73	7	Luu	N. 12 hammasta + proc. alveolarista
	260	66,58	95,77	110,6	8	Luu	Hampaan fragmentteja
	261	66,88	95,39	110,53	9	Luu	10 hammasta
	262				hauta 1	Luu	3 hammasta (molaareja)
	263	62,3	95,69	110,36	hauta 2	Luu	2 molaaria
	264	63,58	97,12	110,35	hauta 3	Luu	30 hammasta
	265	63,76	95,63	110,48	hauta 3	Luu	N. 11 hammasta
	266	63,8	95,53	110,49	hauta 3	Luu	Kallon osia
	267	64,15	96,6	110,52	hauta 4	Luu	Fragmentteja (kallosta?)
	268	64,35	96,6	110,54	hauta 4	Luu	5 hammasta + fragmentteja
	269	64,95	95,35	110,55	hauta 4	Luu	N. 11 hammasta
	270	64,95	97,52	110,48	hauta 4	Luu	Pala putkiluuta (femur?)
	271	64,97	97,93	110,46	hauta 4	Luu	Pala tibiaa
	272	65,05	97,95	110,48	hauta 4	Luu	Putkiluun fragmentti
	273	65,15	97,51	110,48	hauta 4	Luu	Putkiluuta (hum?)
	274	65,2	97,7	110,56	hauta 4	Luu	Radiusta
	275	66,85	97,15	110,71	hauta 5	Luu	2 hammasta, kaulanikaman fragmentti?
	276	66,87	97,75	110,69	hauta 5	Luu	3 hammasta + fragmentteja
	277	66,93	97,85	110,69	hauta 5	Luu	Vas. ulnan yläpää
	278	67,3	96,35	110,56	hauta 5	Luu	5 hammasta + fragmentteja

Luu*

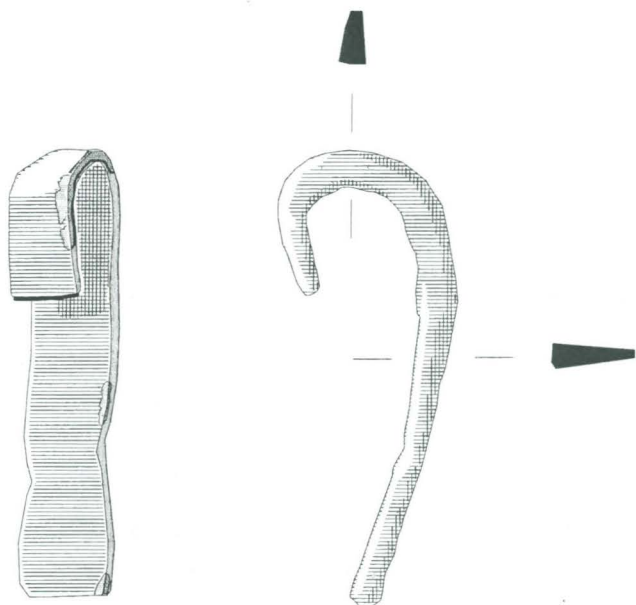
HK/LP_pää	Alanro	Xkoo	Ykoo	Zkoo	Kerros	Päämateriaali	Kuvaus
HK/LP2001	279	67,37	96,21	110,56	hauta 5	Luu	Fragmentteja (kallosta?)
	280	66,87	96,92	110,69	hauta 5a	Luu	Oik. radiusta
	281	66,92	97,36	110,68	hauta 5a	Luu	Oik. ulnaa, metakarpaalien/falangien fragmentteja
	282	67,18	97,22	110,57	hauta 5b	Luu	Oik. femuria
	283	67,2	97,68	110,57	hauta 5b	Luu	Oik. tibiaa, fibulaa
	284	67,31	97,68	110,56	hauta 5b	Luu	Vas. tibiaa, fibulaa, nilkan ja MT:ien fragmentteja
	285	67,35	97,21	110,56	hauta 5b	Luu	Vas. femuria
	286	61,4	93,35	110,35	hauta 7	Luu	Kulmahammas
	287	61,44	94,16	110,33	hauta 7	Luu	33 hammasta
	288	61,5	93,68	110,4	hauta 7	Luu	Hampaan fragmentteja
	289	61,99	93,45	110,51	hauta 7	Luu	Kalloa

Ajoituslaboratorio
PL 64
00014 HELSINGIN YLIOPISTO

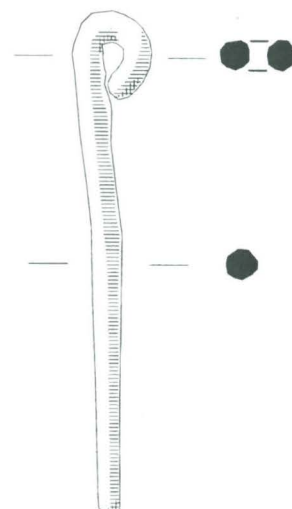
Näyte n:o	Ottopäivä	Kerros	X	Y	Z	Laatu
1	26.06.	4	62,68	97,60	110,69	Hiiltä
2	03.07.	6	61,20	93,87	110,41	(Arkun) puuta, hiiltä
3	03.07.	6	68,62	97,72	110,96	Luuta (HK/LP2001 : 255)

Leo Paljärvi

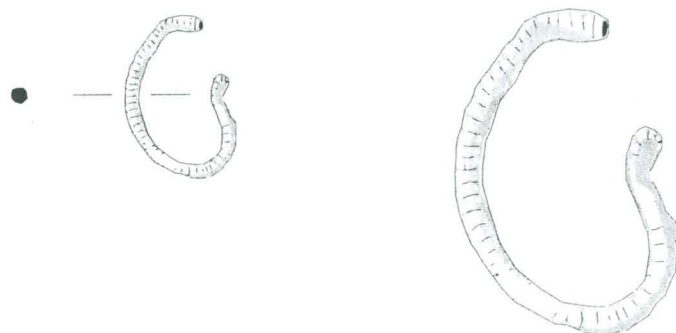

TYA 791 : 2

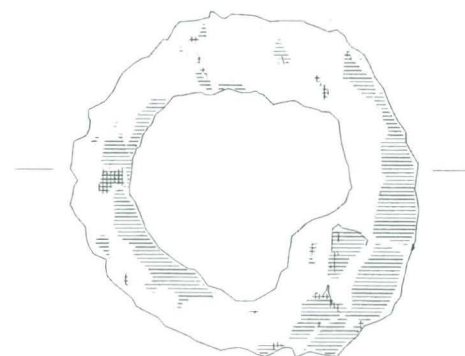

TYA 791 : 1

2 : 1

TYA 791 : 4

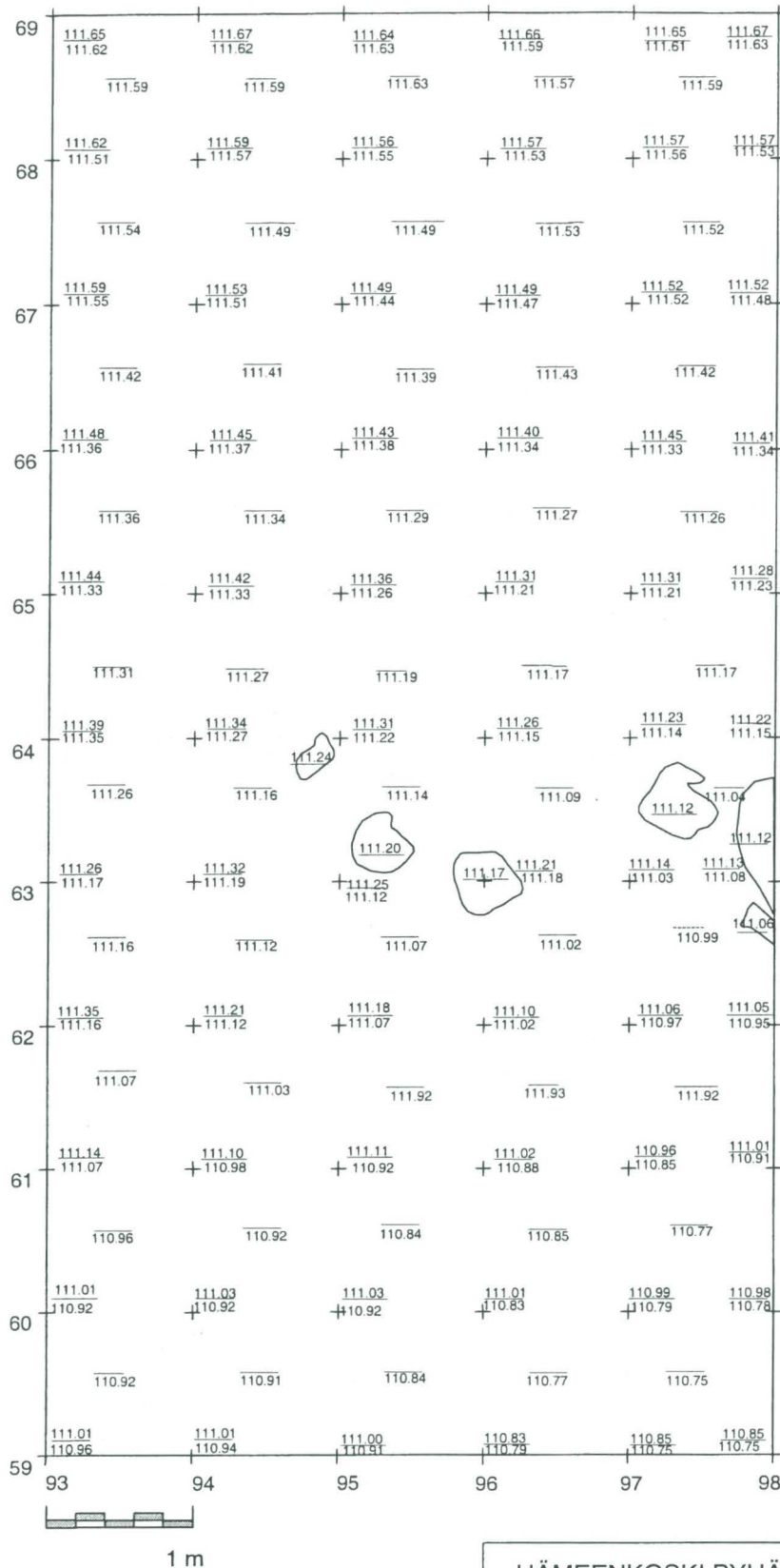
TYA 791 : 3

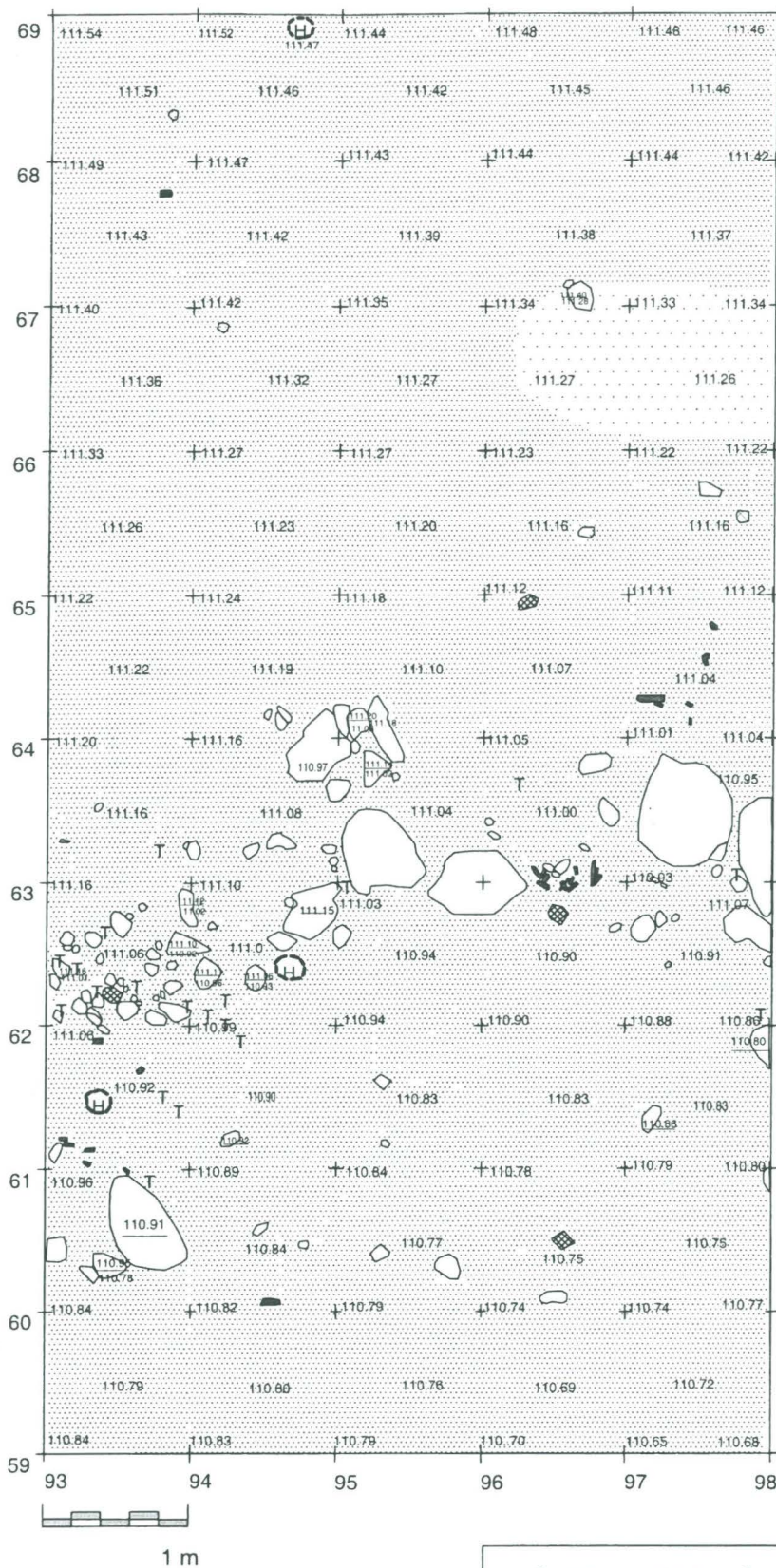
5 cm

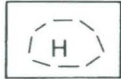

- 1 Pintavaaitus ja 0-taso
- 2 Taso1
- 3 Taso 2
- 4 Taso 3
- 5 Taso 4
- 6 Taso 5
- 7 Taso 6
- 8 6. tason jälkeen pohjaan kaivetut hautaukset
- 9 Kaksi koeruutua pohjaan kaivettuina
- 10 Profiilit kaivausalueen seinämistä

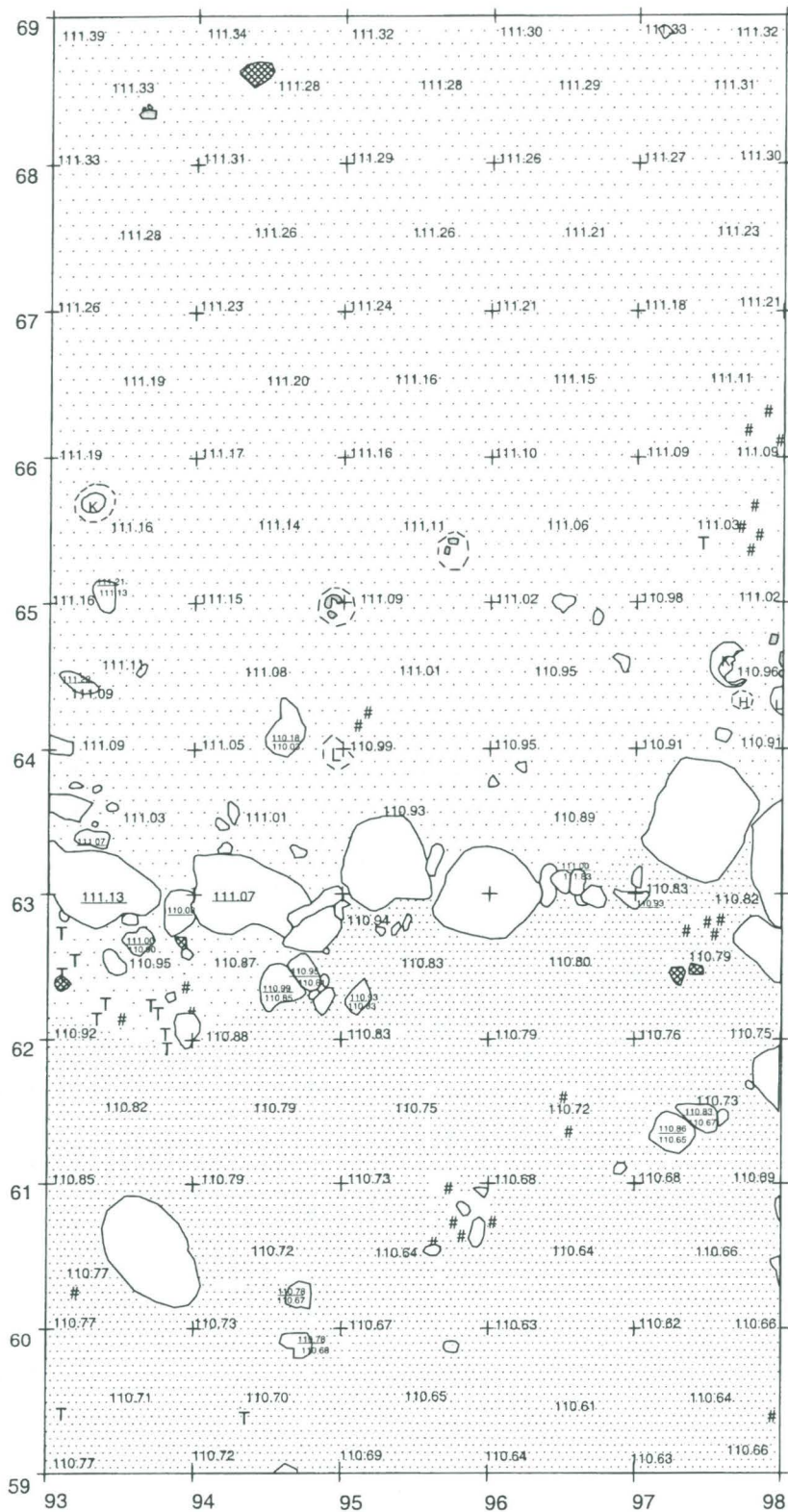

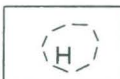

HÄMEENKOSKI PYHÄN LAURIN KIRKKO 2001	
Alue: P. Laurin kirkon itäpuolella, 5 m x 10 m	
Kartta 1: 0-taso, pintavaaitus ja vaaitusluvut turpeen poiston jälkeen (pintavaaitusta ei tehtu ruudun keskeltä)	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 112, 13 m mpy	Mk 1 : 50
Piirtäjä Nora Heinonen	
Kaivausjohtaja Leo Paljärvi	

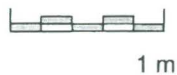

- kivi
- tiili
- tiiltä, tiilimurskaa
- hampaita
- luita
- humuksen sekainen tumma hiekka
- vaaleamman hiekan alue
- 111.10 vaaituksessa saatu kohteen ylälukema

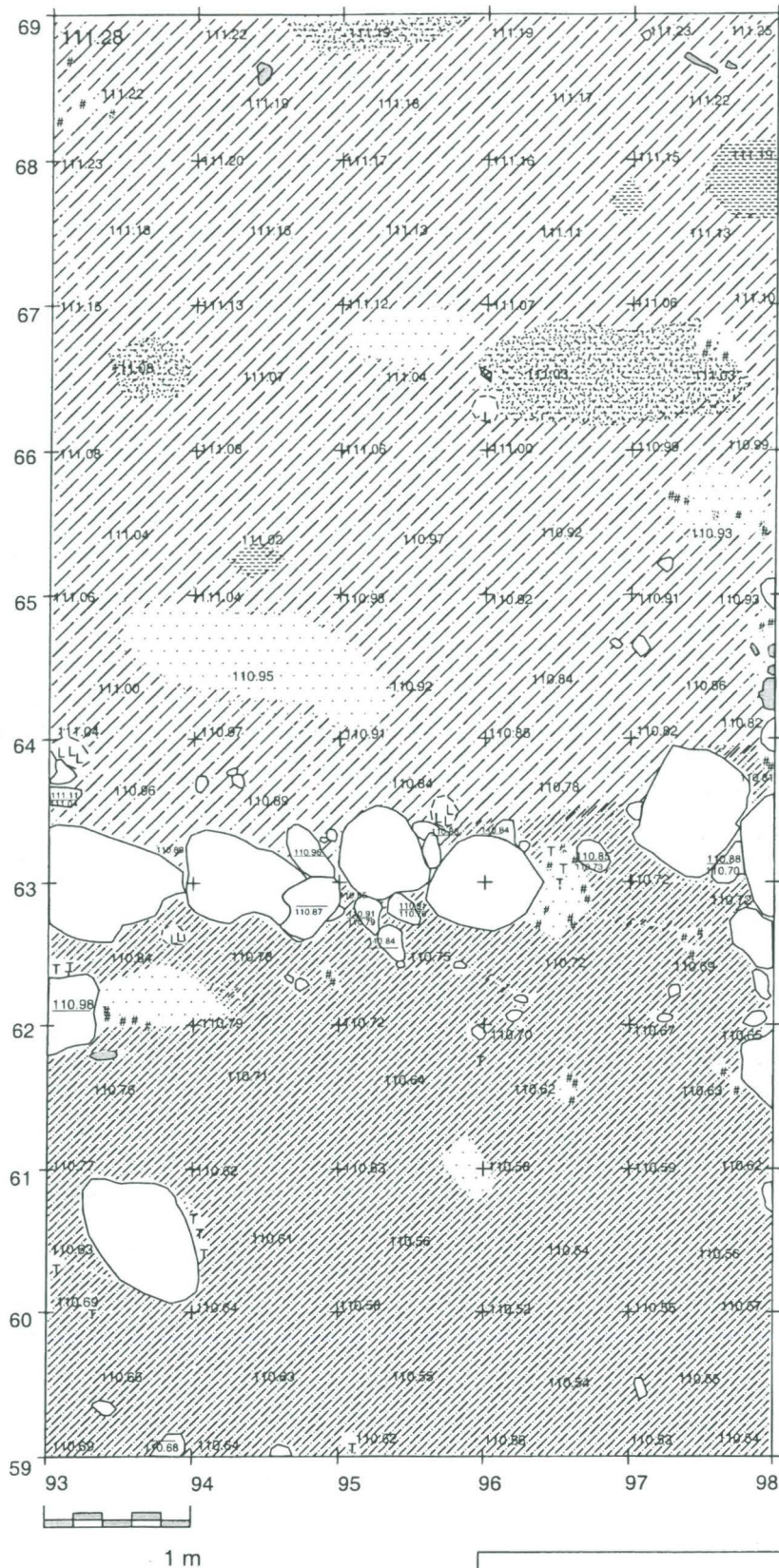
HÄMEENKOSKI PYHÄN LAURIN KIRKKO 2001	
Alue: P.Laurin kirkon itäpuolella, 5m x 10m.	
Kartta 2: taso 1	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 112, 13 m mpy	Mk 1 : 50
Piirtäjä Nora Heinonen	
Kaivausjohtaja Leo Paljärvi	

- kivi tiili
- tiiltä, tiilimurskaa
- hampaita
- kallo, luuta
- luuta
- tumma hiekka
- vaalea hiekka
- hiiltä

HÄMEENKOSKI PYHÄN LAURIN KIRKKO 2001	
Alue: P. Laurin kirkon itäpuolella, 5 m x 10 m	
Kartta 3: taso 2	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 112, 13 m mpy	Mk 1 :50
Piirtäjä Nora Heinonen	
Kaivausjohtaja Leo Paljärvi	

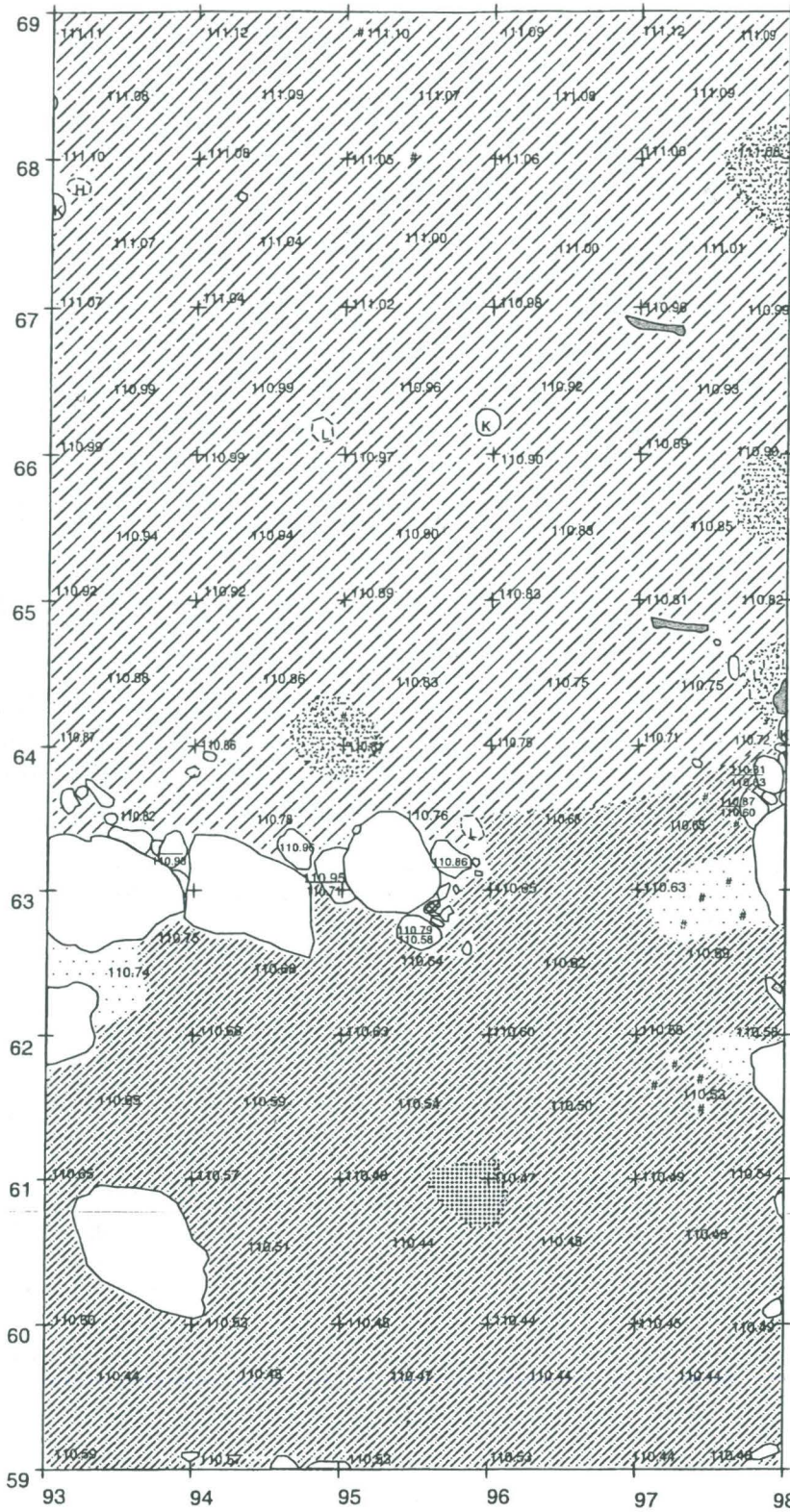

- kivi
- tiili
- luuta siruina, murskana
- hampaita
- kallo, osa kalloa
- luita
- tiiltä
- hiiltä
- savensekainen hiekka
- savensekainen hieno vaalea hiekka
- vaalea hiekka
- laikukas hiekka, vaaleita ja tummia hiekan alueita
- siltti

1 m

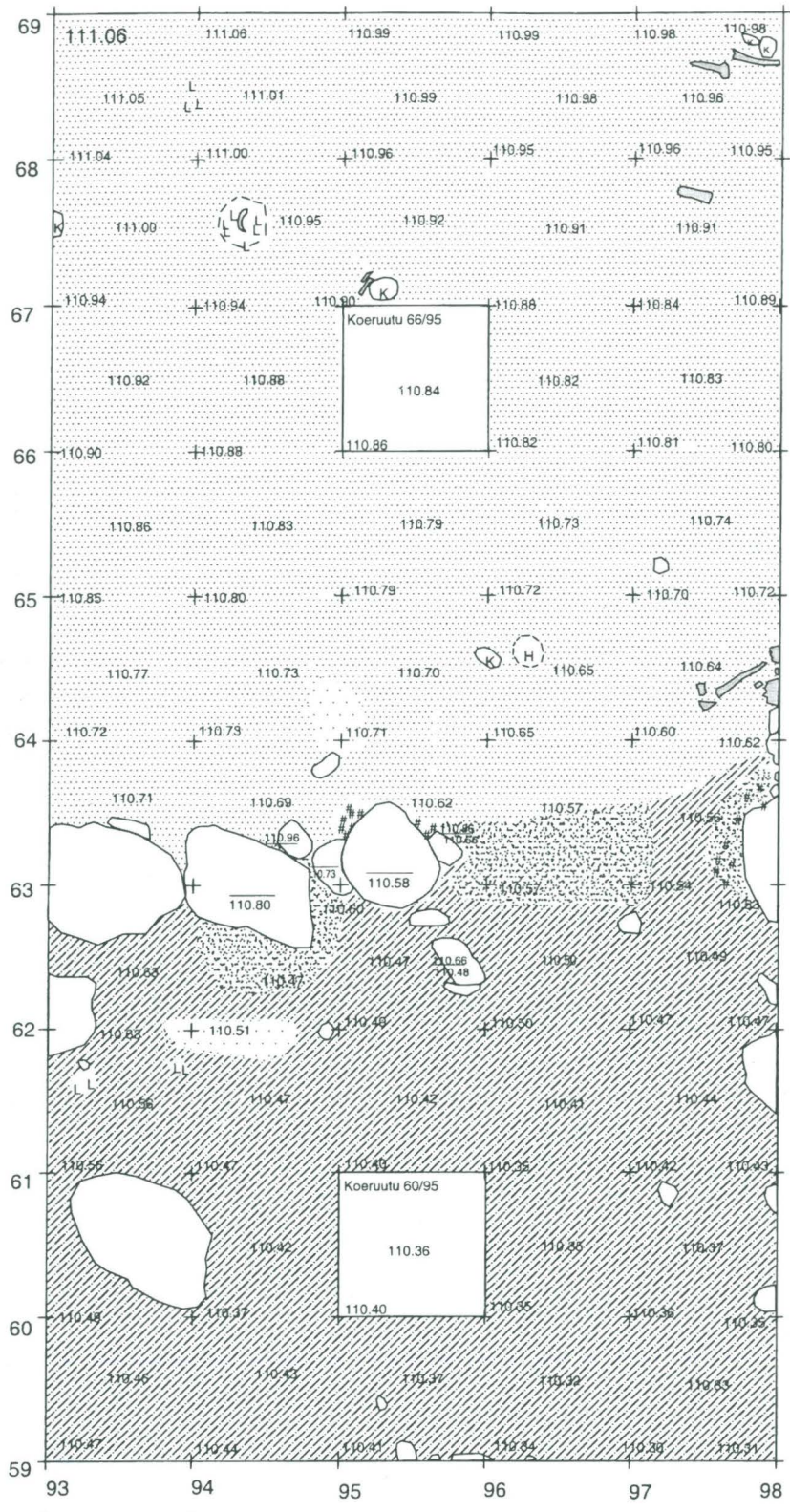
HÄMEENKOSKI PYHÄN LAURIN KIRKKO 2001	
Alue: P. Laurin kirkon itäpuolella, 5 m x 10 m	
Kartta 4: taso 3	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 112, 13 m mpy	Mk 1 : 50
Piirtäjä Nora Heinonen	
Kaivausjohtaja Leo Paljärvi	

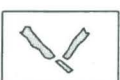

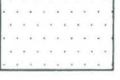

- kivi
- tiili
- hiiltä, hiiltynyttä maata
- luuta murskana, siruina
- hampaita
- kallo, osa kalloa
- luita
- laikukasta hiekkaa, jossa vaalean ja tumman hiekan alueita
- punertava hiekka
- vaalea hiekka
- saven sekainen hiekka
- savensekaista hienoa vaaleaa hiekkaa

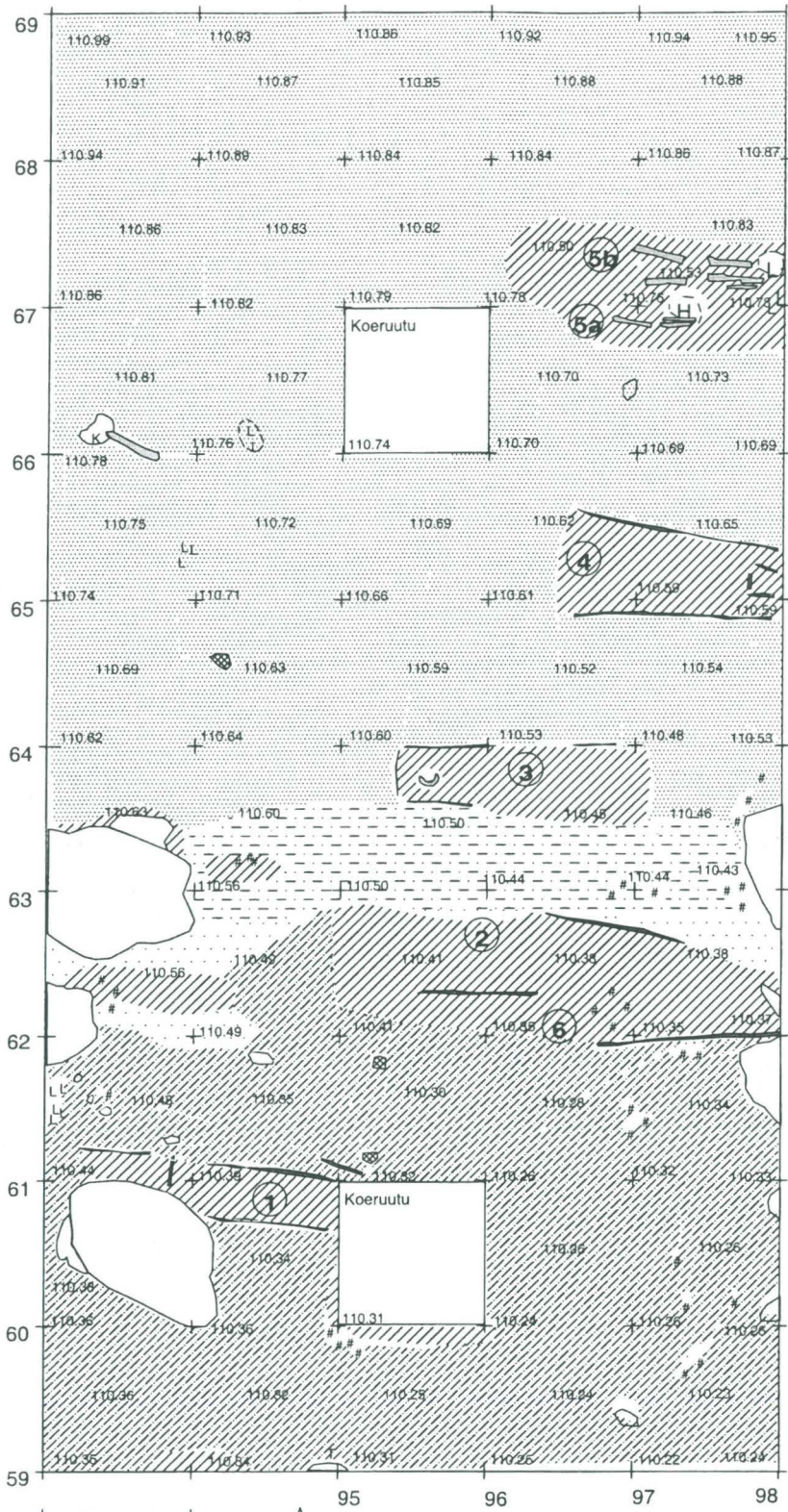

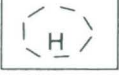

HÄMEENKOSKI PYHÄN LAURIN KIRKKO 2001	
Alue: P. Laurin kirkon itäpuolella, 5 m x 10 m	
Kartta 5: taso 4	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 112, 13 m mpy	Mk 1 : 50
Piirtäjä Nora Heinonen	
Kaivausjohtaja Leo Paljärvi	

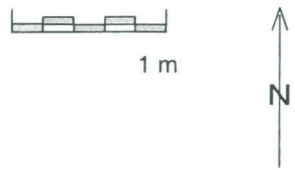

- kivi
- Koeruutu
koeruudut 60/95 ja
66/95 kaivettu pohjaan
2001
- luuta, murskana tai siruina
- hampaita
- kallo, osa kalloa
- luuta
- tiiltä
- hiiltä, hiiltynttä maata
- savensekainen hiekka
- keskiruskea hiekka
- laikukas hiekka
- vaalea hiekka

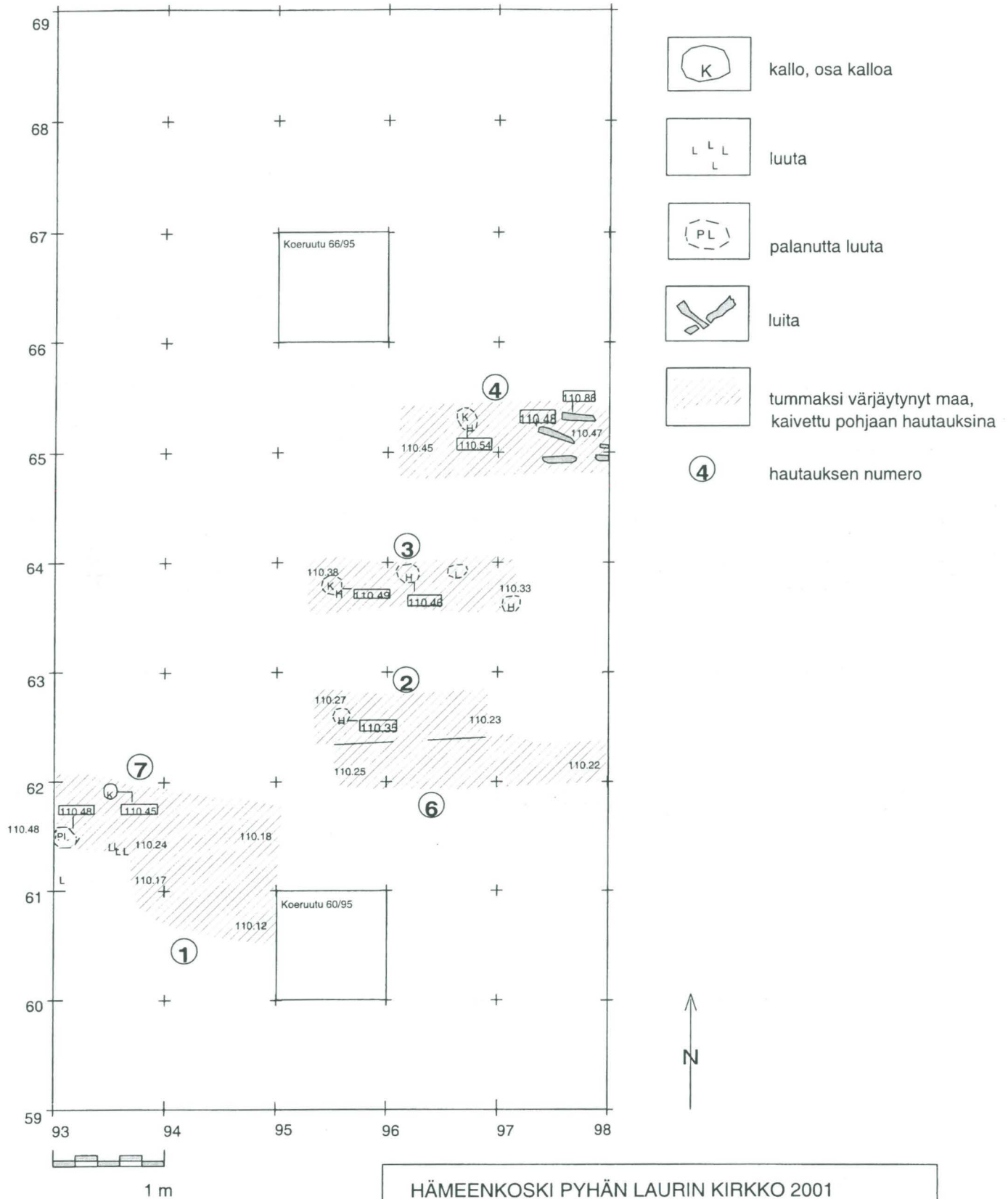
HÄMEENKOSKI PYHÄN LAURIN KIRKKO 2001	
Alue: P. Laurin kirkon itäpuolella, 5 m x 10 m	
Kartta 6: taso 5	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 112, 13 m mpy	Mk 1 : 50
Piirtäjä Nora Heinonen	
Kaivausjohtaja Leo Paljärvi	

- kivi
- tiili
- Koeruutu koeruutu (kaivettu pohjaan)
- tiiltä
- hampaista
- luuta (siruina, murskana)
- luita
- hiiltä, tummaa nokimaata
- tummempana erottunut maa-alue, reunalla tummat juovat (hautaukset)
- 4 hautauksen numero
- kallo / osa kalloa
- saven sekainen hiekka
- vaaleanharmaan hiekan alue
- tumma hiekka
- vaalea hiekka

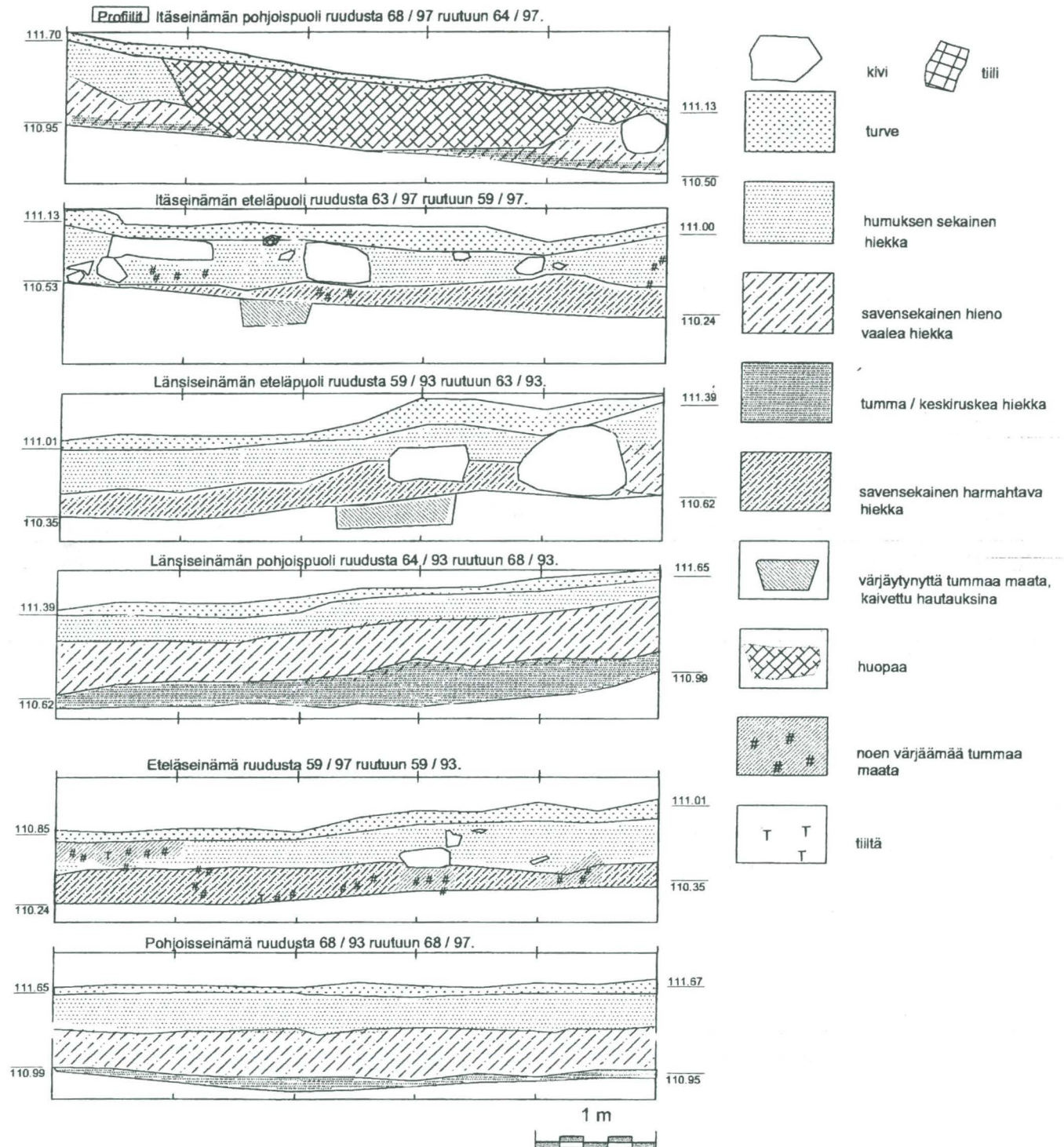
HÄMEENKOSKI PYHÄN LAURIN KIRKKO 2001	
Alue: P. Laurin kirkon itäpuolella, 5 m x 10 m	
Kartta 7: taso 6	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 112, 13 m mpy	Mk 1 : 50
Piirtäjä Nora Heinonen	
Kaivausjohtaja Leo Paljärvi	

HÄMEENKOSKI PYHÄN LAURIN KIRKKO 2001	
Alue: P. Laurin kirkon itäpuolella, 5 m x 10 m	
Kartta 8: 6. tason jälkeen pohjaan kaivetut hautaukset	
Turun yliopisto / Arkeologia	
Kp 112, 13 m mpy	Mk 1 : 50
Piirtäjä Nora Heinonen	
Kaivausjohtaja Leo Paljärvi	

HÄMEENKOSKI. PYHÄN LAURIN KIRKKO 2001.

Alue: P. Laurin kirkon itäpuolella, 5 m x 10 m.

Kartta: profiilit kaivausalueen seinämistä. Kartta 10

Turun yliopisto / Arkeologia

Kp 112, 13 m mpy

Mk 1 : 50

Piirtäjä Nora Heinonen

Kaivausjohtaja Leo Paljärvi